

—
Верховний
Суд

ОГЛЯД
судової практики
Касаційного адміністративного суду
у складі Верховного Суду
(актуальна практика)

Рішення, внесені до ЄДРСР,
за січень 2023 року

ЗМІСТ

I. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів	4
1. Оподаткування	4
1.1. Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані	4
1.2. Про оподаткування доходу платника до та після реєстрації фізичною особою – підприємцем	5
1.3. Про надання індивідуальної податкової консультації	7
1.4. Про визначення норми технологічних втрат при виробництві палива	9
2. Митна справа	10
2.1. Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції	10
II. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	12
1. Судові рішення, прийняті колегією суддів судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	12
1.1. Про обов'язковість отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва	12
2. Судові рішення, прийняті колегіями суддів судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав	15
2.1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі у разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування	15
2.2. Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії	18
2.3. Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів	20
2.4. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи	23

2.5. Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств	25
2.6. Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати НКРЕКП	28
2.7. Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення	31
2.8. Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії	33
III. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян	36
1.1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України	36
1.2. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики	41
1.3. Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію	44
1.4. Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»	47
IV. Процесуальні питання	51
1.1. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення	51
1.2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу	53

I. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів

1. Оподаткування

1.1. Про облік основних засобів, що використовуються для підтримання об'єкта в робочому стані

Витрати, що здійснюються для підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо), включаються до складу витрат звітного періоду

04 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у м. Києві на рішення Окружного адміністративного суду м. Києва від 19 жовтня 2020 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 01 лютого 2021 року у справі № 640/10524/20 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Асстра Україна» до Головного управління Державної податкової служби у м. Києві про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контролюючий орган за результатами проведення перевірки встановив порушення платником пунктів 44.1, 44.2 статті 44, підпункту 134.1.1 пункту 134.1 статті 134 Податкового кодексу України, пункту 14 Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» внаслідок уналежнення до складу рядка «Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)» витрат на проведення капітального ремонту та заміну комплектуючих основних засобів (залізничних вагонів), вартість яких підлягає амортизації у складі об'єктів основних фондів. Платник указав, що витрати на ремонт вагонів були здійснені згідно з договорами та пов'язані лише з підтриманням цих вагонів у робочому стані без збільшення економічного ефекту, тому не було підстав для віднесення зазначених витрат до капітальних інвестицій та збільшення первісної вартості вагонів.

Окружний адміністративний суд м. Києва рішенням, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду, частково задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій дійшли висновку, про безпідставність висновків контролюючого органу щодо уналежнення витрат на ремонт вагонів до капітальних інвестицій та збільшення первісної вартості вагонів, оскільки згідно з договорами, видатковими накладними, специфікаціями, наданими платником, ці витрати пов'язані лише з підтриманням вагонів у робочому стані без збільшення економічного ефекту.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Вартість робіт, що призводять до збільшення очікуваних майбутніх вигод від об'єкта основних засобів, включається до капітальних інвестицій з майбутнім збільшенням первісної вартості основних засобів. Підставою для визнання капітальними інвестиціями витрат, пов'язаних з поліпшенням основних засобів, є зростання внаслідок цих витрат очікуваного терміну корисного використання об'єкта, кількості та/або якості продукції, робіт чи послуг, що виробляються / надаються цим об'єктом.

Прикладами поліпшення є:

- модифікація, модернізація об'єкта основних засобів з метою подовження терміну корисної експлуатації або збільшення виробничої потужності;
- заміна окремих частин устаткування для підвищення якості продукції, робіт, чи послуг;
- запровадження ефективнішого технологічного процесу, що дозволяє зменшити первинно оцінені виробничі витрати;
- добудова / надбудова будівлі, що збільшує кількість місць/ площу будівлі, обсяги та/або якість виконуваних робіт / послуг чи умови їх виконання.

Кошти, витрачені на підтримання об'єкта в робочому стані та одержання первісно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання (технічний огляд, технічне обслуговування, ремонт тощо), включаються до складу витрат звітного періоду.

У чинному законодавстві щодо обліку основних засобів відсутні визначення капітального або поточного ремонту. Платник має право зарахувати всі витрати на такий ремонт до категорії поточних витрат.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 04 січня 2023 року у справі № 640/10524/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108260037>.

1.2. Про оподаткування доходу платника до та після реєстрації фізичною особою – підприємцем

До моменту державної реєстрації фізичною особою – підприємцем платник зобов'язаний сплачувати податок з отриманого доходу від продажу власного нерухомого майна за ставкою в розмірі 5 %, визначеною пунктом 167.2 статті 167 Податкового кодексу України. Після відповідної реєстрації оподаткування доходів, отриманих таким платником як фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, зокрема продажу нерухомого майна, має здійснюватися

відповідно до вимог податкового законодавства, установлених для осіб, які обрали спрощену систему оподаткування

25 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління Державної податкової служби у Львівській області на рішення Львівського окружного адміністративного суду від 27 січня 2020 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 06 липня 2020 року у справі № 1.380.2019.004064 за позовом платника до Головного управління Державної податкової служби у Львівській області про визнання протиправними та скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контролюючий орган указав, що платник не був зареєстрований як суб'єкт підприємницької діяльності, фактично провадячи підприємницьку діяльність шляхом систематичного продажу об'єктів нерухомості, а тому дохід від продажу нерухомості підлягає оподаткуванню згідно з пунктом 177.1 статті 177 Податкового кодексу України як дохід фізичної особи – підприємця, отриманий протягом календарного року від провадження господарської діяльності з оподаткуванням за ставкою в розмірі 18%, визначеною пунктом 167.1 статті 167 Податкового кодексу України. На думку позивача, такі операції з продажу нерухомості оподатковуються як дохід фізичної особи за правилами пункту 172.2 статті 172 Податкового кодексу України за ставкою 5%. 25 липня 2017 року платник зареєструвався фізичною особою – підприємцем за такими видами економічної діяльності згідно з КВЕД: 68.10 «Купівля та продаж власного нерухомого майна» та 41.20 «Будівництво житлових і нежитлових будівель», що передбачають продаж власного нерухомого майна. Суми від продажу майна було відображено в Книзі обліку доходів та витрат, у податкових деклараціях і відповідною сплатою податків.

Львівський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій дійшли висновку, що оскільки договори купівлі-продажу нерухомого майна були укладені з фізичною особою, тому, попри реєстрацію платника фізичною особою – підприємцем з 25 липня 2017 року, оподаткування доходів необхідно здійснювати відповідно до вимог статей 167, 172 Податкового кодексу України. Суди попередніх інстанцій не розглядали питання правильності оподаткування (з 25 липня 2017 року) діяльності платника як фізичної особи – підприємця.

Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу, скасувавши оскаржувані судові рішення та направивши справу на новий розгляд до суду першої інстанції. У частині проведення документальної позапланової невіізної перевірки було відмовлено в задоволенні позовних вимог.

ОЦІНКА СУДУ

Жодним нормативно-правовим актом не встановлено реєстрацію права власності на об'єкти нерухомого або рухомого майна на фізичну особу – підприємця, а лише на фізичну особу. Водночас фізичній особі – підприємцю не заборонено здійснювати підприємницьку діяльність з використанням власного майна.

До моменту державної реєстрації фізичною особою – підприємцем платник зобов'язаний сплачувати податок з отриманого доходу від продажу власного нерухомого майна за ставкою в розмірі 5%, визначеною пунктом 167.2 статті 167 Податкового кодексу України. Після відповідної реєстрації, оподаткування доходів, отриманих таким платником як фізичною особою – підприємцем від провадження господарської діяльності, зокрема продажу нерухомого майна, має здійснюватися відповідно до вимог податкового законодавства, установлених для осіб, які обрали спрощену систему оподаткування.

Після державної реєстрації фізичною особою – підприємцем оподаткування доходів, отриманих таким платником від провадження господарської діяльності, зокрема продажу нерухомого майна, має здійснюватися відповідно до вимог податкового законодавства, установлених для осіб, які обрали спрощену систему оподаткування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 1.380.2019.004064 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594190>.

1.3. Про надання індивідуальної податкової консультації

Податковий кодекс України не узалежнює можливість оскарження індивідуальної податкової консультації від того, чи надавалася вже раніше платнику індивідуальна податкова консультація з того самого чи подібного питання, не забороняє платнику отримувати індивідуальні податкові консультації з тих самих або подібних питань, як і уточнювати суть отриманих раніше роз'яснень податкового законодавства чи надсилати запити з метою з'ясування додаткових питань стосовно конкретної ситуації

31 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет» на рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 30 травня 2022 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 17 листопада 2022 року у справі № 808/2311/16 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет» до Державної податкової служби України про визнання протиправною та скасування індивідуальної податкової консультації.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

За результатами наданої податкової консультації, з якою платник податків не погодився і звернувся до суду, було ухвалено рішення про задоволення позову, визнано протиправною та скасовано індивідуальну податкову консультацію (справа № 160/10955/20). Платник повторно звернувся до контролюючого органу про надання індивідуальної податкової консультації щодо оподаткування операцій

з макулатурою за результатами судового оскарження. Контролюючий орган надав індивідуальну податкову консультацію, але з наданими висновками платник не погодився та звернувся до суду для захисту своїх прав і законних інтересів.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд частково задовольнив позов. Суд першої інстанції дійшов висновку, що отримання податкової консультації з чіткою відповіддю на поставлене питання сприяє уникненню податкових спорів щодо поставленого питання та стабільності суспільних відносин, а контролюючий орган зобов'язаний вживати заходів для уникнення можливих податкових спорів, зокрема, надаючи податкові консультації з конкретних питань.

Третій апеляційний адміністративний суд скасував рішення суду першої інстанції, прийнявши нову постанову, якою відмовив у задоволенні позову. Суд апеляційної інстанції вказав, що запит платника не містив чітко сформульованого питання про застосування саме конкретної норми права, а також викладення фактичних обставин, для врегулювання яких необхідне застосування такої норми права. Суд не надав оцінку змісту індивідуальної податкової консультації, не з'ясував, чи усунуто спірною консультацією недоліки податкової консультації, яка була скасована судовим рішенням у справі № 160/10955/20, не спростував в цій частині висновки суду першої інстанції, а обмежився висновком про те, що роз'яснення було надане платнику щодо практичного використання саме окремих норм податкового та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючий орган.

Верховний Суд частково задовольнив касаційну скаргу, скасувавши постанову суду апеляційної інстанції та залишивши чинним рішення суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

Податковий кодекс України узалежнює можливість оскарження індивідуальної податкової консультації від того, чи надавалася вже раніше платнику індивідуальна податкова консультація з того самого чи подібного питання, не забороняє платнику отримувати індивідуальні податкові консультації з тих самих або подібних питань, як і уточнювати суть отриманих раніше роз'яснень податкового законодавства чи надсилати запити з метою з'ясування додаткових питань стосовно конкретної ситуації.

Платник не зобов'язаний надсилати новий запит у разі скасування індивідуальної податкової консультації в судовому порядку. Контролюючий орган має відповідь на те саме питання, яке було предметом розгляду в скасованій індивідуальній податковій консультації. Надання нової індивідуальної податкової консультації, з урахуванням висновків суду, має наслідком скасування первинної індивідуальної податкової консультації в судовому порядку відповідно до абзацу другого пункту 53.2 статті 53 Податкового кодексу України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 160/4350/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724441>.

1.4. Про визначення норми технологічних втрат при виробництві палива

Платник не визначає відсоток технологічних втрат на сировину. Відповідні втрати під час переробки газового конденсату чи нафти в технологічній установці залежать від якості такої сировини, від якості та технічних можливостей і характеристик установки, на якій переробляється ця сировина, а також від режимів переробки

31 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Головного управління Державної фіскальної служби у Полтавській області на постанову Полтавського окружного адміністративного суду від 11 травня 2017 року й ухвалу Харківського апеляційного адміністративного суду від 25 липня 2017 року у справі № 816/278/17 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Нафтотрейд-2015» до Головного управління Державної фіскальної служби у Полтавській області про скасування податкових повідомлень-рішень.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Платник здійснював виробництво бензинів та альтернативного палива за технологією та відповідно до технічних умов, якими встановлено, що норми втрат повинні складати не більше 5%. Контролюючий орган за результатами проведеної перевірки встановив перевищення цих втрат, що призвело до зниження податкових зобов'язань з податків на прибуток і на додану вартість. Платник не погодився з цими висновками та вказав, що такі втрати відповідають фактичним технологічним втратам, залежать від технології виробництва (видобуду) та споживання палива, належним чином відображені у бухгалтерському та податковому обліках і відповідають вимогам законодавства.

Полтавський окружний адміністративний суд постановою, залишеною без змін ухвалою Харківського апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій дійшли висновку, що під час випробувань можуть бути визначені різні норми втрат, оскільки сировина надходить від постачальників вже з паспортними якість, у яких і визначені відповідні норми втрат. Технологічні втрати під час переробки сировини в технологічній установці залежать від якості сировини (газового конденсату, нафти), від якості та технічних можливостей і характеристик установки, на якій переробляється сировина, а також режимів переробки сировини. Відсоток цих втрат на сировину залежить від указаних умов.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Норми втрат сировини зазначаються в паспортах якості виробників цієї сировини та компонентів, які використовуються під час виготовлення палива. Під час випробувань можуть бути визначені різні норми втрат, оскільки сировина надходить від постачальників вже з паспортними якість, у яких визначені

норми втрат. У звітах про переробку сировини та вихід нафтопродуктів вказується інформація про втрати саме сировини під час виробництва.

Платник не визначає відсоток технологічних втрат на сировину. Відповідні втрати під час переробки газового конденсату чи нафти в технологічній установці залежать від якості такої сировини, від якості та технічних можливостей установки, на якій переробляється ця сировина, а також від режимів переробки.

Технологічні витрати сировини виникають під час перегонки сировини у процесі виробництва палива. Перегонка сировини полягає в її нагріванні з подальшою конденсацією парів та поділом їх на фракції, залежно від заданих температурних режимів. Під час цього процесу першим проміжним продуктом переробки є газ (переважно пропан та бутан), які не конденсуються, а у пароподібному стані подаються в напальник печі, яка обслуговує роботу ратифікаційних колон. Указана кількість газів є технологічними втратами, що зазначаються у звітах про переробку сировини і вихід нафтопродуктів, які вказують для кожної партії сировини відповідно до її фракційного складу, визначеного в спеціалізованій лабораторії. Далі оформлюють паспорт якості, у якому зазначається фракційний склад, досліджений під час випробування, а також норми втрат.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 816/278/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696405>.

2. Митна справа

2.1. Про визначення митної вартості товару на підставі контракту на поставку продукції

Якщо поставка імпортованих платником товарів здійснюється на підставі контракту, а ціна на товар згідно з умовами FOB, відповідно до «Інкотермс-2000» (а інше не обумовлено у специфікаціях), охоплює вартість завантаження та навантаження товару в постачальника і вартість пакування та маркування, то сторони контракту мають право встановити, що вартість упаковки та маркування входить до вартості товару, якщо інше не обумовлено в специфікаціях. Згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту така ціна товару включає вартість пакування, у зв'язку з чим, згідно з положеннями підпункту «в» пункту 1 частини десятої статті 58 Митного кодексу України, під час визначення митної вартості ці витрати не додаються до ціни, що фактично сплачена за товар

17 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Одеської митниці Державної фіскальної служби України на рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 24 вересня 2018 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 21 лютого 2019 року у справі № 0440/5532/18 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «АТБ-маркет» до Одеської митниці Державної

фіскальної служби України про скасування рішення про коригування митної вартості товарів та картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Платник, здійснюючи митне оформлення товарів, надав необхідні документи, які чітко ідентифікували товари та містили всі відомості, а також підтверджували числові значення складових митної вартості товарів. Водночас контролюючий орган застосував резервний метод визначення митної вартості товарів і наполягав на необхідності зазначення витрат на пакування та інших витрат не тільки у зовнішньоекономічному контракті, а й в інвойсі, пакувальному листі. Було ухвалено рішення про коригування митної вартості товарів, картки відмови в прийнятті митної декларації, митному оформленні випуску чи пропуску товарів, транспортних засобів комерційного призначення.

Дніпропетровський окружний адміністративний суд рішенням, залишеним без змін постановою Третього апеляційного адміністративного суду, задовольнив позов. Суди попередніх інстанцій дійшли висновку, що платник, відповідно до вимог митного законодавства, для підтвердження заявленої митної вартості надав усі необхідні документи, а контролюючий орган не довів, що подані декларантом документи є недостатніми чи такими, що у своїй сукупності викликають сумнів у достовірності наданої інформації.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

У разі включення до ціни товару вартості упаковки або пакувальних матеріалів та робіт, пов'язаних із пакуванням, їхня вартість не додається до розрахунку митної вартості товару.

Якщо поставка імпортованих платником товарів здійснюється на підставі контракту, а ціна на товар згідно з умовами FOB, відповідно до «Інкотермс – 2000» (а інше не обумовлено у специфікаціях), охоплює вартість завантаження та навантаження товару у постачальника і вартість пакування та маркування, то сторони контракту мають право встановити, що вартість упаковки та маркування входить до вартості товару, якщо інше не обумовлено в специфікаціях. Згідно з умовами зовнішньоекономічного контракту така ціна товару включає вартість пакування, у зв'язку з чим, згідно з положеннями підпункту «в» пункту 1 частини десятої статті 58 Митного кодексу України, під час визначення митної вартості ці витрати не додаються до ціни, що фактично сплачена за товар.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 0440/5532/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443345>.

II. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

1. Судові рішення, прийняті колегією суддів судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

1.1. Про обов'язковість отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, на проведення будівельних робіт у межах історичного ареалу міста Києва

Межі історичного ареалу міста Києва, які визначені в Генеральному плані міста Києва та у складі якого виконано історико-містобудівний план, повинні враховуватись суб'єктами господарювання під час здійснення містобудівної діяльності, отже, проведення будівельних робіт може відбуватися за наявності дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини, у тому числі й у випадку незатвердження науково-проектної документації з визначенням меж історичного ареалу відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини»

31 січня 2023 року Верховний Суд у складі судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Міністерства культури та інформаційної політики України (далі – відповідач, Мінкультури) на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 9 липня 2021 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 17 листопада 2021 року у справі № 640/8728/21 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Рибалко-Компані» та Товариства з обмеженою відповідальністю «ПБФ ГРУП» (далі – ТОВ «Рибалко-Компані», ТОВ «ПБФ ГРУП» відповідно) до Мінкультури про визнання протиправними та скасування приписів.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

У березні 2021 року ТОВ «Рибалко-Компані» та ТОВ «ПБФ ГРУП» звернулися до суду з позовом до Мінкультури про визнання протиправними та скасування приписів від 25 лютого 2021 року № 270/6.11.6 та № 271/6.11.6, оскільки вважали, що у відповідача відсутні підстави вимагати від них отримання висновку щодо проектної документації та дозволу на виконання робіт відповідно до Закону України «Про охорону культурної спадщини». На думку позивачів, межі історичного ареалу міста Києва не затверджені Мінкультури як центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони культурної спадщини, як це передбачено положеннями статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини», а рішення Київської міської ради від 28 березня 2003 року № 370/1804 «Про затвердження Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 року» не може вважатись належним документом із затвердження меж історичного ареалу міста Києва з огляду на те, що Генеральний план міста Києва не є науково-проектною документацією у розумінні приписів пункту 12 Порядку визначення меж та режимів використання історичних ареалів населених

місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2002 року № 318 (далі – Порядок № 318).

Окружний адміністративний суд міста Києва рішенням від 9 липня 2021 року, яке було залишене без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 17 листопада 2021 року, позов задовольнив. Суди виходили з того, що зони охорони і межі історичного ареалу міста Києва не подавались на затвердження до Мінкультури до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» та пункту 12 Порядку № 318, а тому зони охорони і межі історичного ареалу міста Києва не визначено в порядку, встановленому законом; зважаючи на відсутність належним чином затверджених меж історичного ареалу міста Києва, меж та режимів використання зон охорони у місті Києві, у Мінкультури відсутні підстави вважати, що об'єкт знаходиться у межах історичного ареалу.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив, рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 9 липня 2021 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 17 листопада 2021 року скасував та ухвалив нове рішення.

ОЦІНКА СУДУ

Верховний Суд виходить з того, що згідно з правовими нормами національного законодавства і положеннями актів міжнародного права, ратифікованих Україною, культурна спадщина перебуває під охороною закону, а держава забезпечує збереження об'єктів, що становлять культурну цінність, до яких Закон України «Про охорону культурної спадщини» відносить й території, що донесли до нашого часу цінність з археологічного, естетичного, етнологічного, історичного, архітектурного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність, зокрема, історичні ареали населених місць. Збереження об'єктів культурної спадщини, їх охорона, яка полягає, у тому числі, у запобіганні їхньому руйнуванню або заподіянню шкоди, зокрема, у результаті здійснення несанкціонованої господарської діяльності, забезпеченні захисту традиційного характеру середовища в інтересах нинішнього і майбутніх поколінь є одним із пріоритетних та головних завдань органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Межі історичного ареалу міста Києва, який має особливий правовий статус як місто з цінною історико-культурною спадщиною, занесеного до Спису історичних населених міст України, були закріплені на нормативному рівні згідно з історико-містобудівним опорним планом міста Києва, який входить до складу Генерального плану міста Києва та проекту планування його приміської зони на період до 2020 року, затвердженого рішенням Київської міської ради від 28 березня 2002 року № 370/1804 (далі – Генеральний план міста Києва). Історико-архітектурні опорні плани, у яких визначено межі історичних ареалів, є науково-проектною документацією, яка розробляється у складі генеральних планів історичних населених місць, є основою для проектних рішень у генеральних планах та детальних планах територій історичних населених місць.

Колегія суддів зауважила, що Київська міська рада, розробляючи, приймаючи та затверджуючи Генеральний план міста Києва, діяла як представницький орган

місцевого самоврядування та представляла територіальну громаду, здійснювала закріплені за нею повноваження щодо планування території міста від імені громади та в її інтересах, зокрема, у сфері охорони культурної спадщини, відтак, він є обов'язковим для виконання нормативно-правовим актом.

Також колегія суддів врахувала й те, що з огляду на предмет спору, спірними у цій справі правовідносинами охоплюються не лише відносини у сфері охорони культурної спадщини, а й відносин у сфері містобудівної діяльності, які регламентовані нормами спеціального законодавства, зокрема, Законом України «Про архітектурну діяльність», частина перша якого визначає, що будівництво (нове будівництво, реконструкція, реставрація, капітальний ремонт) об'єкта архітектури здійснюється відповідно до затвердженої проектної документації, норм і правил у порядку, визначеному Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності».

Враховуючи зазначене, судова палата дійшла висновку, що положення статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» у сукупності з положеннями Порядку № 318 у контексті виникнення спірних правовідносин у цій справі необхідно розуміти так:

- обов'язковість виконання вимог генерального плану населеного пункту, у складі якого виконано історико-містобудівний план із визначенням меж історичного ареалу цього населеного пункту, а отже і виконання цієї частини генерального плану, виникає у момент його затвердження;

- незатвердження науково-проектної документації з визначення меж історичного ареалу відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» не зумовлює автоматично нечинності Генерального плану або його скасування, не нівелює вимоги законодавства стосовно обов'язковості цього документа і врахування його вимог під час провадження містобудівної діяльності;

- незатвердження науково-проектної документації із визначенням меж історичного ареалу відповідно до статті 32 Закону України «Про охорону культурної спадщини» не можуть скасовувати закріпленого на нормативному рівні правового статусу відповідної території як об'єкта культурної спадщини, виводити її з під державної охорони (охорони законом) й порушувати баланс інтересів, досягнутий при затвердженні Генерального плану м. Києва, який розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, є чинним і обов'язковим до виконання, надавати необґрунтовану перевагу приватним інтересам над громадським інтересом територіальної громади м. Києва до культурної спадщини відповідно до її значення для суспільства, який визнається Україною згідно з домовленостями Сторін, досягнутими у Рамковій конвенції Ради Європи про значення культурної спадщини для суспільства;

- оскільки на час виникнення спірних правовідносин і прийняття рішення у справі Генеральний план м. Києва та проект планування його приміської зони на період до 2020 року, у якому наявний історико-архітектурний опорний план (науково-проектна документація) з інформацією про зони охорони і межі історичного ареалу, є діючим, ніким не скасованим, а також враховуючи, що станом на час прийняття Генерального плану міста Києва, Порядок визначення меж та режимів

використання історичних ареалів населених місць, обмеження господарської діяльності на території історичних ареалів населених місць, який визначає процедуру розробки та затвердження зон охорони і меж історичного ареалу, не набув чинності, визначені у Генеральному плані міста Києва зони охорони і межі історичного ареалу м. Києва слід визнавати затвердженими й такі повинні враховуватись суб'єктами господарювання під час здійснення містобудівної діяльності;

– відповідно до імперативних вимог пункту 17 частини другої статті 5 Закону України «Про охорону культурної спадщини» будівельні та будь-які інші роботи в межах історичного ареалу населеного пункту не можуть здійснюватися без отримання дозволу від центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони культурної спадщини.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 640/8728/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108724469>.

2. Судові рішення, прийняті колегіями суддів судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав

2.1. Про право застрахованої особи на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі у разі несплати роботодавцем страхових внесків і невнесення внаслідок цього пенсійним органом даних про її страховий стаж до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування

У разі якщо страховий стаж громадянина протягом 12 місяців, що передували реєстрації його як безробітного, становить не менше ніж шість місяців, але відповідні дані про стаж не внесено до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, який включає реєстр застрахованих осіб, у зв'язку з несвоєчасною сплатою роботодавцем страхових внесків, громадянин не може бути позбавлений права на отримання допомоги по безробіттю в належному розмірі, оскільки контроль за повнотою та своєчасністю сплати роботодавцем страхових внесків, а також відповідальність за формування та ведення реєстру застрахованих осіб несе Пенсійний фонд України

16 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Черкаського окружного адміністративного суду від 08 грудня 2017 року та постанову Київського апеляційного адміністративного суду від 31 січня 2018 року у справі № 823/1764/17 за позовом ОСОБА_1 до Черкаського міського центру зайнятості про визнання протиправним рішення відповідача щодо неврахування страхового стажу за період роботи з серпня по жовтень 2016 року включно, при визначенні розміру допомоги по безробіттю (одна з позовних вимог).

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

17.07.2017 позивач звернувся із заявою до відповідача про надання йому статусу безробітного та виплати допомоги по безробіттю.

Згідно з даними персональної картки позивача в Черкаському міському центрі зайнятості страховий стаж позивача за останні 12 місяців, що передують реєстрації, становив 7 місяців.

В індивідуальних відомостях Пенсійного фонду України про застраховану особу ОСОБА_1 (форма ОК-5) за звітний 2016 рік міститься інформація про сплату страхових внесків з жовтня по грудень 2016 року, а за період з січня по жовтень 2016 року позивачу нараховувалася заробітна плата, однак страхові внески сплачені не були. Про виплату заробітної плати за період з серпня по жовтень 2016 року відображено у відомостях з Державного реєстру фізичних осіб - платників податків Державної фіскальної служби України про суми виплачених доходів у період з 01.04.2015 по 31.12.2016.

У відповідь на заяву позивача від 04.09.2017 відповідач повідомив, що після сплати підприємством, де працював позивач, заборгованості по єдиному соціальному внеску за період з серпня по жовтень 2016 року та відображенням цієї інформації в Державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування, Черкаським міським центром зайнятості буде здійснено повний перерахунок розміру допомоги по безробіттю з дати призначення.

Не погодившись із вказаним рішенням позивач звернувся до суду.

Постановою окружного адміністративного суду у задоволенні адміністративного позову відмовлено.

Постановою апеляційного адміністративного суду постанову окружного адміністративного суду скасовано та прийнято нову про часткове задоволення позову. Скасовуючи постанову суду першої інстанції та приймаючи нову про часткове задоволення позову, апеляційний суд погодився з висновком суду першої інстанції про те, що за період з січня по жовтень 2016 року позивачу нараховувалася заробітна плата, при цьому, страхові внески не сплачувались, що свідчить про правомірність дій відповідача, разом з тим зауважив, що у жовтні 2016 року страховий стаж позивача становив 31 день (міститься позначка про сплату страхових внесків), а тому, вказаний період підлягає зарахуванню до страхового стажу та має бути врахований для призначення допомоги по безробіттю. Оскільки допомога по безробіттю виплачується з 8 дня після реєстрації застрахованої особи в установленому порядку в державній службі зайнятості, апеляційний суд з посиланням на частину третю статті 22 Закону України від 02.03.2000 № 1533-III «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» (далі – Закон № 1533-III), дійшов висновку про виплату недоотриманих сум з 24.07.2017.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій в частині відмови у задоволенні позову про визнання протиправним рішення Черкаського міського центру зайнятості щодо неврахування страхового стажу за період роботи з серпня по вересень 2016 року включно при визначенні розміру допомоги по безробіттю із зобов'язанням Черкаського міського центру зайнятості призначити ОСОБА_1 допомогу по безробіттю з урахуванням страхового стажу з серпня по вересень 2016 року включно з виплатою недоотриманих сум з 24.07.2017 та ухвалити в цій частині нове рішення про задоволення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Проаналізувавши положення Закону України від 08.07.2010 № 2464-VI «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» (далі - Закон № 2464-VI) та Закону № 1533-III Верховний Суд зазначив, що страхові внески є складовою умовою існування солідарної системи, підлягають обов'язковій сплаті і є гарантією матеріального забезпечення особи на випадок її безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин. Відповідальність за порушення умов та порядку сплати таких внесків покладено на платника єдиного внеску та його посадових осіб. При цьому, особи, які сплачують такі внески через роботодавця, без сприяння державних органів позбавлені можливості безпосередньо і оперативно впливати на повноту і своєчасність такої сплати, що, фактично, у випадку неповної чи несвоєчасної сплати, означатиме порушення їх прав на отримання соціальних гарантій.

Судами встановлено, що в період за серпень та вересень 2016 року із заробітної плати позивача роботодавцем не було своєчасно в установленому порядку до бюджету сплачено страхові внески.

Таким чином, несплата підприємством страхових внесків, які роботодавець попередньо відрахував із заробітної плати працівника, не може бути підставою для позбавлення його права на отримання соціальних гарантій. Крім того, механізм державного соціального страхування передбачає відповідні державні гарантії реалізації застрахованими особами своїх прав. Відомості про те, що пенсійний орган у вказаний період вживав заходів на усунення порушень з боку роботодавця стосовно несплати підприємством страхових внесків за спірний період, в матеріалах справи відсутні. Це свідчить про відсутність контролю з боку уповноваженого органу, який в силу своїх повноважень був зобов'язаний вжити відповідних заходів щодо усунення порушень з боку роботодавця.

Враховуючи викладене, позивач не може бути позбавлений права на отримання соціальних гарантій внаслідок того, що орган, відповідальний за повноту та своєчасність сплати страхових внесків своєчасно не вжив дієвих заходів.

Верховний Суд також зазначив, що право на допомогу по безробіттю залежно від страхового стажу мають застраховані особи, визнані в установленому порядку безробітними, страховий стаж яких протягом 12 місяців, що передували реєстрації особи як безробітної, становить не менше ніж шість місяців. Але страховий стаж визначається на підставі відомостей Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, який включає реєстр застрахованих осіб, який формує та веде Пенсійний фонд України.

З урахуванням встановлених судом обставин справи, страховий стаж позивача протягом 12 місяців, що передували реєстрації його як безробітного, становить не менше ніж шість місяців. Проте, відповідні дані про стаж позивача не внесено до Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Отже, існує ситуація, у якій позивач отримує зменшений розмір допомоги через відсутність повних даних про його страховий стаж у Державному реєстрі, за формування якого відповідальний Пенсійний фонд України.

Враховуючи, що позивач не відповідальний за формування та ведення Державного реєстру загальнообов'язкового державного соціального страхування, але при цьому

має страховий стаж достатній для отримання допомоги по безробіттю залежно від страхового стажу, а не у мінімальному розмірі, Верховний Суд дійшов висновку про необхідність звернутись до практики Європейського суду з прав людини. Згідно з пунктом 71 Рішення ЄСПЛ по справі «Рисовський проти України» (Rysovskyyv. Ukraine) від 20 жовтня 2011 року (заява № 29979/04) державні органи, які не впроваджують або не дотримуються своїх власних процедур, не повинні мати можливість отримувати вигоду від своїх протиправних дій або уникати виконання своїх обов'язків. Ризик будь-якої помилки державного органу повинен покладатися на саму державу, а помилки не можуть виправлятися за рахунок осіб, яких вони стосуються.

Отже, право позивача на отримання допомоги у належному розмірі не може бути поставлене у залежність від дій державних органів, які не дотримуються своїх власних процедур.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 823/1764/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443155>.

2.2. Про зобов'язання пенсійного органу здійснити перерахунок пенсії із заробітної плати, яка була отримана в російських рублях, за курсом української гривні до російського рубля, встановленим Національним банком України на день призначення пенсії

З моменту припинення функціонування рубля в грошовому обігу на території України та запровадження національної валюти розмір заробітку (доходу) визначається виходячи з офіційно встановленого курсу на момент призначення пенсії. Тобто заробітна плата, вказана в російських рублях, повинна бути переведена за курсом української гривні до російського рубля на момент призначення пенсії

17 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Довгинцівського районного суду м. Кривого Рогу від 28 грудня 2018 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 04 квітня 2019 року у справі № 211/1910/17 (2-а/211/16/18) за позовом ОСОБА_1 до Головного управління Пенсійного фонду України в Дніпропетровській області про визнання протиправними дій Довгинцівського відділу обслуговування громадян ГУ ПФУ в Дніпропетровській області щодо відмови в перерахунку по курсу Національного банку України заробітної плати, яка була отримана в російських рублях за період з 01.01.1992 року по 30.11.1992 в акціонерному товаристві «Магаданенерго» по курсу української гривні до російського рубля на день призначення пенсії (одна з позовних вимог).

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач з 19.03.2004 перебуває на обліку в Криворізькому Південному Об'єднаному Управлінні Пенсійного фонду України Дніпропетровської області, правонаступником якого є ГУ ПФУ України в Дніпропетровській області, та отримує пенсію за віком відповідно до Закону України від 09.07.2003 № 1058-IV «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Закон № 1058-IV)

та тимчасової Угоди між Урядом України і Урядом Російської Федерації про гарантії прав громадян, які працювали в районах Крайньої Півночі та місцевостях, які прирівняні до районів Крайньої Півночі в галузі пенсійного забезпечення.

01.06.2017 позивач подала заяву про перерахунок пенсії в ручному режимі згідно довідки від 18.08.2005 у за період з 01.10.1989 по 30.09.1994, включаючи 1992 рік з конвертацією російського рубля до гривні.

Листом Криворізького південного об'єднаного управління пенсійного фонду України Дніпропетровської області від 14.06.2017 позивачу відмовлено у проведенні перерахунку пенсії в ручному режимі згідно довідки від 18.08.2005 з підприємства, обґрунтовуючи тим, що пенсія позивачеві призначена і виплачується у відповідності з чинним законодавством. Офіційно встановлений курс рубля до гривні застосовано з 01.12.1992.

Рішенням суду першої інстанції адміністративний позов задоволено частково.

Постановою апеляційного адміністративного суду апеляційну скаргу ОСОБА_1 задоволено частково, рішення суду першої інстанції змінено в мотивувальній частині тексту постанови.

Ухвалюючи рішення, суди попередніх інстанцій, зокрема, дійшли висно вк у про відсутність підстав для здійснення перерахунку по курсу Національного банку України заробітної плати, яка була отримана в російських рублях за період з 01.01.1992 по 30.11.1992 по курсу української гривні до російського рубля на день призначення пенсії, оскільки це не передбачено вимогами чинного законодавства.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, скасував рішення судів попередніх інстанцій в частині відмови у задоволенні позовних вимог щодо здійснення перерахунку пенсії із заробітної плати позивача, яка була отримана в російських рублях по курсу української гривні до російського рубля на день призначення пенсії і ухвалив нове рішення про задоволення позову у цій частині.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до статті 1 Угоди про гарантії прав громадян держав - учасниць співдружності незалежних держав в галузі пенсійного законодавства від 13 березня 1992 року (чинної на момент виникнення спірних правовідносин), пенсійне забезпечення громадян держав - учасниць цієї Угоди та членів їхніх сімей здійснюється за законодавством держави, на території якої вони проживають. Згідно статті 6 Угоди про гарантії прав громадян держав - учасниць співдружності незалежних держав в галузі пенсійного законодавства, призначення пенсій громадянам держав - учасниць Угоди проводиться за місцем проживання.

Для встановлення права на пенсію, в тому числі пенсію на пільгових умовах і за вислугу років, громадянам держав - учасниць Угоди враховується трудовий стаж, набутий на території будь-якої з цих держав, а також на території колишнього СРСР за час до набуття чинності цією Угодою.

Обчислення пенсій проводиться з заробітку (доходу) за періоди роботи, які зараховуються до трудового стажу. У разі, якщо в державах - учасницях Угоди запроваджена національна валюта, розмір заробітку (доходу) визначається виходячи з офіційно встановленого курсу на момент призначення пенсії.

Згідно пунктів 1, 2 Указу Президента України від 07.11.1992 № 549/92 «Про реформу грошової системи України», починаючи з 23-ї години 12.11.1992 припинено функціонування рубля в грошовому обігу на території України.

На підставі аналізу наведених правових норм Верховний Суд дійшов висновку, що з моменту припинення функціонування рубля в грошовому обігу на території України та запровадження національної валюти, розмір заробітку (доходу) визначається виходячи з офіційно встановленого курсу на момент призначення пенсії. Тобто, заробітна плата, вказана в російських рублях повинна бути переведена по курсу української гривні до російського рубля на момент призначення пенсії.

Відповідно дії пенсійного органу щодо відмови у перерахунку по курсу Національного банку України заробітної плати позивача, отриманої в російських рублях за період з 01.01.1992 року по 30 1992 року в АТ «Магаданенерго» по курсу української гривні до російського рубля на день призначення пенсії є протиправними.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 17 січня 2023 року у справі № 211/1910/17 (2-а/211/16/18) можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108443422>.

2.3. Про умови для надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів

Право на отримання статусу має дитина, а також особа, яка під час здійснення антитерористичної операції не досягла 18 років (повноліття), які внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, зокрема, зазнали психологічного насильства.

У вирішенні питання щодо можливості надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, слід виходити з наявності в дитини статусу внутрішньо переміщеної особи. Також необхідною є наявність причинно-наслідкового зв'язку між воєнними діями, збройним конфліктом на території населеного пункту, включеного до Переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, та фактом настання обставин (насильство, каліцтво тощо), які мали негативний вплив на стан здоров'я та розвиток дитини, оскільки з огляду на поняття дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів саме внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту така дитина мала, зокрема, зазнати психологічного насильства.

Віднесення населеного пункту до територій, на яких здійснювалася антитерористична операція, без проведення воєнних дій чи збройних конфліктів, не є достатньою законною підставою чи умовою для надання дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів

24 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Першого апеляційного адміністративного від 09 квітня 2019 року у справі № 360/3668/18 за позовом ОСОБА_1 в інтересах неповнолітньої особи - ОСОБА_2 до Сватівської

районної державної адміністрації Луганської області про визнання протиправним та скасування протокольного рішення комісії з питань захисту прав дитини при Сватівській райдержадміністрації від 06 вересня 2018 року про неможливість надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів дитині - мешканцю Сватівського району ОСОБА_2 та зобов'язати відповідача надати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів ОСОБА_2.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивачка 17.08.2018 звернулась до Сватівської райдержадміністрації із заявою про надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, її дитині, ОСОБА_2, у зв'язку із тим, що дитина зазнала психологічного насильства зазаного внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Дитина народилась у м. Сватове Луганської області, що підтверджується свідоцтвом про народження.

Відповідно до витягу з протоколу від 06.09.2018 ухвалено рішення про неможливість надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів дитині - мешканцю Сватівського району ОСОБА_2.

Відмову обґрунтовано тим, що жодним нормативно-правовим актом не визначено, що на території міста Сватове Луганської області відбувалися воєнні дії, збройний конфлікт або тимчасова окупація, тому жодних підстав надавати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, дітям, проживаючим у населеному пункті, віднесеному до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, за відсутності документів, які підтверджують внутрішнє переміщення дитини або залишення нею свого місця проживання/перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, а також документів, що підтверджують загибель (зникнення безвісти), потрапляння у полон, смерть внаслідок поранення, контузію або каліцтво батьків дитини або одного з них, отриманих у населеному пункті, віднесеному до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, і в яких органи державної влади виконують свої повноваження у повному обсязі, Сватівська райдержадміністрація немає.

Вважаючи вказане рішення комісії з питань захисту прав дитини при Сватівській райдержадміністрації протиправним, позивачка звернулась до суду.

Рішенням Луганського окружного адміністративного суду від 21 січня 2019 року позовні вимоги задоволено. Суд першої інстанції виходив із того, що підставою для надання дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, є те, що дитина, яка зазнала психологічне насильство, отримане у населеному пункті, віднесеному до Переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 2 грудня 2015 року № 1275 (далі – Перелік). При цьому факт отримання психологічного насилля не потребує доведення. Поданих позивачем документів достатньо для вирішення питання щодо надання ОСОБА_2 статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів та наявні підстави для задоволення позову.

Постановою апеляційного адміністративного суду рішення окружного адміністративного суду скасовано та ухвалено нову постанову, якою у задоволенні позовних вимог ОСОБА_1 відмовлено. Суд апеляційної інстанції виходив із того, що загальновідомим є той факт, що безпосередньо у місті Сватове не проводилось воєнних дій, збройних конфліктів, тимчасової окупації, а тому надавати статус дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, дітям, які проживають у місті Сватове, та не є внутрішнього переміщеними або такими, що залишили своє місце проживання/перебування у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, а також документів, що підтверджують загибель (зникнення безвісти), потрапляння у полон, смерть внаслідок поранення, контузію або каліцтво батьків дитини або одного з них, отриманих у населеному пункті, віднесеному до переліку населених пунктів, на території яких здійснювалася антитерористична операція, і в яких органи державної влади виконують свої повноваження у повному обсязі (позивач не надавала такого документа відповідачу), неможна.

Верховний Суд залишив касаційну скаргу без задоволення, а постанову апеляційного адміністративного суду – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Механізм надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів визначено Порядком надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 05.04.2017 № 268 (далі - Порядок № 268).

Право на отримання статусу має дитина, а також особа, яка під час здійснення антитерористичної операції не досягла 18 років (повноліття), які внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, зокрема, зазнала психологічного насильства.

Верховний Суд зазначив, що у вирішенні питання щодо можливості надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів, слід виходити з наявності у дитини статусу внутрішньо переміщеної особи. Також необхідним є наявність причинно-наслідкового зв'язку між воєнними діями, збройним конфліктом на території населеного пункту, включеного до Переліку, та фактом настання обставин (насильство, каліцтво тощо), які мали негативний вплив на стан здоров'я та розвиток дитини, оскільки, виходячи із поняття дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів, то саме внаслідок воєнних дій чи збройного конфлікту така дитина мала зокрема зазнати психологічного насильства.

Факт проживання на території, де не проводились воєнні дії, збройні конфлікти, тимчасова окупація, не може бути підставою для набуття статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів. Сам по собі факт включення населеного пункту до Переліку, не є підставою визначення зазнання дитиною психологічного насильства на основі положень Порядку № 268 та підставою для надання дитині статусу.

Віднесення населеного пункту до територій, на яких здійснювалася антитерористична операція, без проведення воєнних дій чи збройних конфліктів, не є достатньою законною підставою чи умовою для надання дитині статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

Зважаючи на вищезазначене, колегія суддів Верховного Суду погодилась з висновком суду апеляційної інстанції про те, що рішення комісії з питань захисту прав дитини при Сватівській райдержадміністрації від 06.09.2018, яким відмовлено у наданні статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів малолітньому сину позивачки ОСОБА_2, є правомірним, а тому відсутні підстави для визнання його протиправним та скасування.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 360/3668/18 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108594040>.

2.4. Про підстави для проведення позапланового заходу інспектором праці за зверненням фізичної особи

Як вбачається зі змісту абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», підставою для здійснення позапланових заходів є не будь-яке звернення фізичної особи, а звернення, в якому йдеться про порушення, що спричинило шкоду її правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. На доведення порушення спрямована й та частина правової норми, котра передбачає необхідність додавання документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності).

Контролюючий орган не має обов'язку щодо попередньої перевірки фактів, викладених у зверненні, однак повинен перевіряти обґрунтованість (підставність) звернення фізичної особи, а саме чи свідчать зазначені заявником обставини про порушення, котре спричинило шкоду його правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. Незазначення у зверненні обставин порушення прав заявника, спричинення шкоди навколишньому природному середовищу чи безпеці держави свідчать про його безпідставність і не можуть бути належними підставами для призначення позапланових заходів контролю.

24 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу фізичної особи-підприємця ОСОБА_1 на рішення Херсонського окружного адміністративного суду від 05 серпня 2020 року та постанову П'ятого апеляційного адміністративного суду від 27 листопада 2020 року у справі № 540/1245/20 за позовом Фізичної особи-підприємця ОСОБА_1 до Головного управління Держпраці у Херсонській області про визнання протиправною та скасування постанови відповідача про накладення штрафу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Начальник ГУ Держпраці 13.03.2020 виніс наказ, яким призначено проведення інспекційного відвідування, зокрема, підприємця ОСОБА_1. Підставою наказу стало

звернення ОСОБА_2 від 11.03.2020 про порушення законодавства про працю в частині оформлення трудових відносин.

За результатами перевірки позивача інспекторами праці складено акт від 16.03.2020, яким зафіксовано порушення позивачем частини третьої статті 24 Кодексу законів про працю України (далі – КЗпП України), а саме: допущення до роботи ОСОБА_3 без укладення трудового договору, оформленого наказом та без повідомлення до ДФС про прийняття працівника на роботу.

Позивач 26.03.2020 надіслав відповідачу письмові пояснення, в яких зазначив, що порушень не допускав, оскільки продавець є найманим працівником ФОП ОСОБА_4 та здійснювала реалізацію товару, який належав ФОП ОСОБА_1 на виконання умов договору комерційного представництва від 01.01.2020. 06.05.2020 на підставі акту інспекційного відвідування від 16.03.2020 начальник ГУ Держпраці на підставі абзацу другого частини другої статті 265 КЗпП прийняв постанову про накладення на ОСОБА_1 штрафу за порушення частини третьої статті 24 КЗпП України у розмірі 47230 грн. Позивач з постановою не погодився і звернувся до суду.

Рішенням окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою апеляційного адміністративного суду, відмовлено у задоволенні позову. Відмовляючи у задоволенні позову, суд першої інстанції, з яким погодився суд апеляційної інстанції, виходив з того, що відповідач, приймаючи спірну постанову, діяв обґрунтовано, на підставі та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України. Договір комерційного представництва від 01.01.2020 №1, укладений між ФОП ОСОБА_1 та ФОП ОСОБА_4, не врегульовує та не має жодного відношення до правовідносин, які виникли між позивачем та продавцем ОСОБА_3 (продаж підакцизного товару), яка є найманим працівником ФОП ОСОБА_4. Допустивши до роботи продавця ОСОБА_3 без укладення трудового договору, позивач порушив частину третю статті 24 КЗпП України.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував рішення судів попередніх інстанцій та ухвалив нове рішення про задоволення позову.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону України 05.04.2007 № 877-V «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» (далі - Закон №877-V) підставою для здійснення позапланових заходів є звернення фізичної особи (фізичних осіб) про порушення, що спричинило шкоду її (їхнім) правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави, з додаванням документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності).

Верховний Суд зазначив, що як вбачається зі змісту абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», підставою для здійснення позапланових заходів є не будь-яке звернення фізичної особи, а звернення, в якому йдеться про порушення, що спричинило шкоду її правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. На доведення порушення спрямована й та частина правової норми, котра передбачає необхідність додавання документів чи їх копій, що підтверджують такі порушення (за наявності).

Контролюючий орган не має обов'язку щодо попередньої перевірки фактів, викладених у зверненні, однак повинен перевіряти обґрунтованість (підставність) звернення фізичної особи, а саме - чи свідчать зазначені заявником обставини про порушення, котре спричинило шкоду його правам, законним інтересам, життю чи здоров'ю, навколишньому природному середовищу чи безпеці держави. Не зазначення у зверненні обставин порушення прав заявника, спричинення шкоди навколишньому природному середовищу чи безпеці держави свідчать про його безпідставність і не можуть бути належними підставами для призначення позапланових заходів контролю.

В зверненні ОСОБА_2, яке стало підставою для проведення позапланового заходу контролю (інспекційного відвідування) зазначені 48 суб'єктів підприємницької діяльності, в тому числі позивач, які на думку заявника, допускають працівників до роботи без укладення трудового договору. Але зі змісту звернення не вбачається які саме дії позивача свідчать про порушення прав заявника.

Верховний Суд підкреслив, що згідно вимог абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону № 877-V у зверненні фізичної особи має бути зазначено, у який спосіб і яке саме право заявника було порушено. Саме ці порушення згодом і визначають предмет перевірки. У протилежному випадку будь-яке звернення може бути використане як підстава для перевірки, що призведе до нівелювання правових гарантій суб'єктів господарювання від втручання в господарську діяльність.

Враховуючи зазначене, звернення ОСОБА_2 не відповідало вимогам абзацу п'ятого частини першої статті 6 Закону № 877-V і не могло бути підставою для проведення позапланового заходу контролю (інспекційного відвідування) щодо ФОП ОСОБА_1.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 31 січня 2023 року у справі № 540/1245/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696350>.

2.5. Про віднесення до корисного відпуску теплової енергії всіх обсягів теплової енергії, що споживаються обладнанням на об'єктах енергетики промислових підприємств

Враховуючи, що тепла енергія, яка виробляється на об'єктах енергетики металургійних комбінатів чи інших промислових підприємств, корисно використовується в інших технологічних процесах виробництва основної продукції цих підприємств та є однією із складових собівартості виробництва інших товарів (послуг), такі ліцензіати мають визначати суму внеску на регулювання як визначений відсоток від товарної продукції (обсягу коштів), отриманої від провадження ліцензованої господарської діяльності, що регулюється НКРЕКП.

Отже, всі обсяги теплової енергії, що споживаються обладнанням (устаткуванням), яке не задіяне в технологічних процесах виробництва теплової енергії, або використовуються для провадження іншої неліцензованої діяльності виробника на території підприємства чи споживаються іншими суб'єктами господарювання на території ліцензіата, мають бути віднесені до корисного відпуску теплової енергії

16 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Акціонерного товариства «Дніпроазот» на рішення Дніпропетровського окружного адміністративного суду від 05 червня 2019 року та постанову Третього апеляційного адміністративного суду від 24 вересня 2019 року у справі № 160/3648/19 за позовом Акціонерного товариства «Дніпроазот» до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг про скасування постанови про накладення штрафу та здійснення заходів державного регулювання.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

У період з 11 березня 2019 по 22 березня 2019 відповідач провів планову виїзну перевірку щодо виконання позивачем Умов та правил (ліцензійні умови) провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії на теплоелектроцентралях, ТЕС, АЕС, когенераційних установках та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії. За наслідками проведення перевірки 22 березня 2019 було складено акт.

За результатами розгляду цього акту на засіданні Комісії 05 квітня 2019 було прийнято постанову НКРЕКП "Про накладення штрафу на АТ "ДНІПРОАЗОТ" за порушення Ліцензійних умов з виробництва теплової енергії та здійснення заходів державного регулювання". Цією постановою поміж іншого, доручено Департаменту із регулювання відносин у сфері енергетики, у межах здійснення заходів державного регулювання, підготувати та винести на засідання НКРЕКП, що проводитиметься у формі відкритого слухання, проект рішення щодо встановлення (перегляду) тарифу на виробництво теплової енергії для АТ "Дніпроазот" шляхом його зміни в бік зменшення на суму економії коштів, що склалася за статтями витрат тарифів на виробництво теплової енергії у 2015 - 2018 роках.

Рішенням Дніпропетровського окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою Третього апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Переглядаючи рішення судів попередніх інстанцій в частині, що стосується правової оцінки дотримання позивачем структури витрат згідно зі статтями, затвердженими у тарифі на виробництво теплової енергії та визначення суми внеску на регулювання за I - IV квартали 2018 року, Верховний Суд, здійснивши аналіз положень Закону України «Про національну комісію», Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з виробництва теплової енергії, затверджених постановою НКРЕКП «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності у сфері теплопостачання» від 22 березня 2017 № 308, навів наступні міркування.

Враховуючи, що тепла енергія, яка виробляється на об'єктах енергетики металургійних комбінатів чи інших промислових підприємств, корисно використовується в інших технологічних процесах виробництва основної продукції цих підприємств, та є однією із складових собівартості виробництва інших товарів (послуг), такі

ліцензіати мають визначати суму внеску на регулювання, як визначений відсоток від товарної продукції (обсягу коштів), отриманої від провадження ліцензованої господарської діяльності, що регулюється НКРЕКП.

Отже, всі обсяги теплової енергії, що споживаються обладнанням (устаткуванням), яке не задіяне в технологічних процесах виробництва теплової енергії, або використовуються для провадження іншої не ліцензованої діяльності виробника на території підприємства чи споживаються іншими суб'єктами господарювання на території ліцензіата, мають бути віднесені до корисного відпуску теплової енергії.

Під час перевірки встановлено, що протягом 2018 року позивач визначав суму чистого доходу для розрахунку внесків на регулювання, виходячи із обсягів реалізації теплової енергії споживачам за прямими договорами не враховуючи при цьому внутрішньозаводське споживання теплової енергії для потреб основного виробництва, що призвело до сплати внесків на регулювання не в повному обсязі за I - IV квартали 2018 року. Протягом 2015 - 2017 років позивач здійснював діяльність з виробництва теплової енергії із застосуванням тарифів на виробництво теплової енергії, розрахунок яких було здійснено відповідно до Порядку розрахунку тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється на ТЕЦ, ТЕС, АЕС та на установках з використанням нетрадиційних або поновлювальних джерел енергії, затверджений постановою НКРЕ від 12.10.2005 №896, структура витрат діяльності з виробництва теплової енергії не затверджувалась.

Однак відповідно до положень Методики формування, розрахунку та встановлення тарифів на електричну та (або) теплову енергію, що виробляється на теплоелектроцентралях, теплових електростанціях та когенераційних установках, затвердженої постановою Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, від 01 серпня 2017 №991 (далі - Методика № 991), до складу виробничої собівартості електричної та (або) теплової енергії включаються внески на регулювання, що розраховуються та сплачуються ліцензіатом відповідно до Порядку. При цьому розрахунки собівартості при формуванні тарифів на електричну та (або) теплову енергію здійснюються на весь обсяг корисно відпущеної електричної та (або) теплової енергії.

За таких обставин, позивачем за певний період часу було зекономлено значну суму коштів за статтями витрат тарифів на виробництво теплової енергії, що виникла у результаті недофінансування статей витрат «паливо».

Враховуючи викладене, Верховний Суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій про те, що в результаті аналізу ліцензованої діяльності з виробництва електричної енергії за певний період часу відповідачем правомірно виявлено відхилення фактичних витрат АТ "Дніпроазот" від планових показників, на підставі яких був розрахований та затверджений тариф на виробництво електричної енергії.

Щодо пункту 2 оскаржуваної постанови, Верховний Суд зазначив, що постанова в частині подання уточненої звітності виконана позивачем в добровільному порядку, томі відсутні підстави для визнання її протиправною в цій частині.

На користь правомірності пункту 3 оскаржуваної постанови НКРЕКП (адресований Департаменту із регулювання відносин у сфері енергетики підготувати та винести

на засідання НКРЕКП проект рішення), Верховний Суд вказав, що за своєю суттю цей пункт варто віднести до організаційно-розпорядчого акту внутрішнього-спрямованого змісту, який не є індивідуальним актом, а тому жодних прав, свобод, інтересів позивача не порушує, не передбачає для нього жодних обов'язків і обмежень.

З приводу відсутності у НКРЕКП повноважень на здійснення контролю в сфері енергетики та комунальних послуг з урахуванням рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 №5-р/2019, то в цьому випадку було зауважено, що у резолютивній частині цього рішення вказано конкретну дату, з якої втрачають чинність певні норми статті 8 Закону України «Про національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» від 22 вересня 2016 року №1540-УІІІ.

Отже, як на час виникнення спірних правовідносин, так і під час розгляду даної справи судом, положення зазначених норм Закону є чинними та можуть застосовуватись до спірних правовідносин, що свідчить про відсутність підстав для скасування рішення відповідача з огляду на рішення Конституційного Суду України від 13 червня 2019 №5-р/2019.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 16 січня 2023 року у справі № 160/3648/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108414371>.

2.6. Про обсяг інформації, який суб'єкт господарювання зобов'язаний надавати НКРЕКП

НКРЕКП для належного здійснення державного регулювання ринку електричної енергії уповноважена в процесі здійснення моніторингу ринку отримувати необхідну інформацію від учасників такого ринку, у тому числі від сторін двостороннього договору купівлі-продажу електричної енергії, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, зокрема щодо предмета двостороннього договору, ціни електричної енергії та/або порядку її розрахунку (формування), обсягів електричної енергії та графіків погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строків і порядку постачання електричної енергії.

При цьому відсутність у частині четвертій статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії» прямої вказівки на право Регулятора отримувати інформацію щодо додаткових угод до двостороннього договору не є свідченням того, що Регулятор не уповноважений здійснювати моніторинг ринку за такими додатковими угодами, оскільки останні є невід'ємними складовими двосторонніх договорів, а також з огляду на те, що реалізація таких повноважень Регулятора слідує з інших положень законів (зокрема статей 3, 5, 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»), у тому числі в частині, що стосується обсягу прав та повноважень Регулятора, а також обов'язків учасників ринку

19 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Д.Трейдінг» на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 14 лютого 2022 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 21 червня 2022 року у справі № 640/10685/21 за позовом Товариства з обмеженою відповідальністю «Д.Трейдінг» до Національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг про скасування постанови про визнання протиправною та нечинною постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

На виконання вимог статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії», з урахуванням вимог Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», та з метою цілісного відстеження стану, тенденцій, ефективності функціонування і розвитку ринку двосторонніх договорів НКРЕКП затверджено постанову від 10 березня 2021 року № 390 «Про надання інформації щодо двосторонніх договорів, укладених між суб'єктами, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою», якою визначено зміст, порядок, термін та формат надання інформації до НКРЕКП сторонами двостороннього договору, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, про предмет договору, ціну електричної енергії та/або порядок її розрахунку (формування), обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строки та порядок постачання електричної енергії.

Предметом спору у справі, що розглядається, є незгода позивача із положеннями графі 3 розділу 1 додатку до постанови НКРЕКП від 10 березня 2021 року № 390, яка визначає обов'язок суб'єкта господарювання надавати Регулятору інформацію не лише щодо дати основного двостороннього договору, а й щодо дати додаткових угод до нього.

Позовна заява обґрунтована тим, що оскаржувана постанова зобов'язує ТОВ «Д.Трейдінг» вчиняти дії, які не передбачені законодавством України, та покладає на останнього додатковий тягар у вигляді необхідності підготовки та подання додаткової звітності щодо дати укладання додаткових угод до двосторонніх договорів, як наслідок, виділення під вказані дії додаткових людських та матеріальних ресурсів.

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду, у задоволенні позову відмовлено.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, а рішення судів попередніх інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

На погляд Верховного Суду, дотримання законодавства у сфері енергетики є особливо важливим, а вимоги до діяльності суб'єктів господарювання - значно суворішими, оскільки ця сфера безпосередньо пов'язані з питаннями національної безпеки як складного поняття, що охоплює собою стан мирного та стабільного існування держави та її інститутів, а також стан відсутності реальних екзистенційних загроз у сфері суспільно-управлінських та міждержавних відносин.

Проаналізувавши норми Закону України «Про ринок електричної енергії» Суд зробив висновок, що нормами Закону України «Про ринок електричної енергії» передбачено обов'язок суб'єкта господарювання щодо інформування Регулятора про предмет договору, ціну електричної енергії та/або порядок її розрахунку (формування), обсяг електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строки та порядок постачання електричної енергії.

Виходячи із системного тлумачення положень статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», статті 3, частини першої статті 5, пункту 10 частини третьої статті 6, частини четвертої статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії», Правил ринку, Суд дійшов висновку, що Регулятор для належного здійснення державного регулювання ринку електричної енергії уповноважений у процесі здійснення моніторингу ринку отримувати необхідну інформацію від учасників такого ринку, у тому числі від сторін двостороннього договору купівлі-продажу електричної енергії, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою, зокрема щодо предмету двостороннього договору, ціни електричної енергії та/або порядку її розрахунку (формування), обсяги електричної енергії та графіки погодинного обсягу купівлі-продажу електричної енергії, строків та порядок постачання електричної енергії.

При цьому відсутність у частині четвертій статті 66 Закону України «Про ринок електричної енергії», прямої вказівки на право Регулятора отримувати інформацію щодо додаткових угод до двостороннього договору, не є свідченням того, що Регулятор не уповноважений здійснювати моніторинг ринку за такими додатковими угодами, оскільки останні є невід'ємними складовими двосторонніх договорів, а також з огляду на те, що реалізація таких повноважень Регулятора слідує з інших положень законів (зокрема, статей 3, 5, 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», статті 3 Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг»), у тому числі в частині, що стосуються обсягу прав та повноважень Регулятора, а також обов'язків учасників ринку.

Отже, зазначення у графі 3 розділу 1 додатку до спірної постанови № 390 «дата додаткової угоди до договору» слугує меті підвищення ефективності здійснення моніторингу ринку електричної енергії Регулятором, структуризації отриманої інформації під час здійснення аналізу ринку електричної енергії та забезпечення ліквідності ринку електричної енергії.

На цій підставі Верховний Суд погодився з висновками судів попередніх інстанцій про те, що постанова НКРЕКП № 390 від 10 березня 2021 року «Про надання інформації щодо двосторонніх договорів, укладених між суб'єктами, що входять до складу одного вертикально інтегрованого суб'єкта або є афілійованими між собою» у частині прийнята Регулятором правомірно, відповідно до вимог чинного законодавства та в межах повноважень останнього.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 640/10685/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108487924>.

2.7. Про обов'язок органу місцевого самоврядування при ухваленні рішення про надання особі у приватну власність земельної ділянки керуватися законодавством, чинним саме на момент ухвалення рішення

Положення частини 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», якими передбачено можливість передачі (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним або юридичним особам для містобудівних потреб за умови, що відповідні земельні ділянки розташовані в межах території, щодо якої затверджено принаймні один із обумовлених видів містобудівної документації на місцевому рівні, застосовуються на момент прийняття рішення, а не на момент розробки проєкту землеустрою

25 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 07 грудня 2021 року у справі № 640/17787/20 за позовом ОСОБА_1 до Київської міської ради про визнання протиправним та скасування рішення, зобов'язання вчинити дії.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

21 серпня 2008 року ОСОБА_1 звернувся до Київського міського голови із заявою про надання у приватну власність земельної ділянки.

Київською міською радою 22 серпня 2010 року надано позивачу дозвіл на складання проєкту землеустрою щодо відведення вказаної земельної ділянки, на підставі якого позивачем було розроблено проєкт землеустрою.

Рішення про передачу позивачу у приватну власність відповідної земельної ділянки органом місцевого самоврядування прийнято не було, що спонукало позивача звернутися до суду.

Постановою Київського апеляційного адміністративного суду від 22 листопада 2017 року у справі № 826/7730/17, яку залишено без змін постановою Верховного Суду від 17 квітня 2018 року, зобов'язано Київську міську раду розглянути на найближчому пленарному засіданні проєкт землеустрою щодо відведення громадянину ОСОБА_1 у приватну власність земельної ділянки площею та прийняти рішення відповідно до вимог частини 9 статті 118 Земельного кодексу України.

Рішенням Київської міської ради від 12 березня 2020 року позивачу відмовлено у передачі земельної ділянки у власність.

Відмова мотивована невідповідністю проєкту землеустрою положенням частини 3 статті 24 та пункту 6-1 Прикінцевих положень Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», через відсутність затвердженого детального плану та плану зонування території.

Рішенням Окружного адміністративного суду міста позов задоволено.

Постановою Шостого апеляційного адміністративного суду рішення суду першої інстанції скасовано та прийнято нове рішення, яким відмовлено особі в задоволенні позову.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення суду апеляційної інстанції – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Відповідно до частини дев'ятої статті 118 Земельного кодексу України відповідний орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування, який передає земельні ділянки державної чи комунальної власності у власність відповідно до повноважень, визначених статтею 122 цього Кодексу, у двотижневий строк з дня отримання погодженого проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки (а в разі необхідності здійснення обов'язкової державної експертизи землевпорядної документації згідно із законом - після отримання позитивного висновку такої експертизи) приймає рішення про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та надання її у власність.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що рішенням Київської міської ради від 12 березня 2020 року відмовлено у передачі земельної ділянки у власність громадянину ОСОБА_1 для будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і споруд у АДРЕСА_1 з посиланням на частини 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» у зв'язку із відсутністю затвердженого детального плану території або плану зонування у районі, де розташована земельна ділянка.

З фрагменту генерального плану м. Києва вбачається, що для території, на якій розташована бажана позивачем земельна ділянка, наразі не розроблені та не затверджені у встановленому законом порядку план зонування та детальний план території.

У касаційній скарзі позивач стверджує, що відповідач протягом тривалого часу допускав протиправну бездіяльність щодо нерозгляду проекту землеустрою, що підтверджено судовими рішеннями у справі №826/7730/17. При цьому, положення частини 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» у наведеній редакції з'явилися пізніше, ніж позивач виконав всі дії для отримання земельної ділянки у власність, а також пізніше, ніж Київська міська рада мала своїм обов'язком розглянути проект землеустрою на виконання судових рішень у справі №826/7730/17.

Надаючи відповідь на твердження скаржника, Верховний Суд застосував правовий підхід у питанні вибору правового регулювання у випадку його зміни за час розгляду компетентним органом відповідної заяви, висловлений КАС ВС у складі у складі Судової палати з розгляду справ щодо захисту соціальних прав у постанові від 31 березня 2021 року у справі №803/1541/16, сенс якого зводиться до того, що рішення за результатами розгляду заяви про надання відповідного дозвільного документа приймається за законодавством, що діє на час прийняття такого рішення.

Застосовуючи вказаний підхід до обставин цієї справи, колегія суддів врахувала, що на момент розгляду на пленарному засіданні Київської міської ради питання про затвердження проекту землеустрою ОСОБА_1 вже існувала законодавча заборона передачі (надання) земельних ділянок із земель державної або комунальної власності у власність чи користування фізичним та юридичним особам при відсутності плану зонування або детального плану території.

Отже, суд апеляційної інстанції дійшов законного і обґрунтованого висновку про те, що рішення відповідача про відмову у передачі позивачу у власність земельної ділянки з огляду на пряму заборону, встановлену частиною 3 статті 24 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», є правомірним та таким, що відповідає чинному законодавству.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 640/17787/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611554>.

2.8. Про підстави припинення оператором надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії / постачання електричної енергії

Припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу може бути здійснено, зокрема, з ініціативи оператора системи в разі недопуску до розрахункових засобів обліку електричної енергії уповноважених посадових осіб органів виконавчої влади та/або ОСР (оператор систем розподілу), на яких покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України та/або договором, а також у випадку у разі незабезпечення ВТКО (відповідальна за точку комерційного обліку) та/або стороною, яка контролює об'єкт, на якому встановлений ВОЕ, безперешкодного регламентованого доступу уповноваженим представникам контролюючих органів, ППКО (постачальник послуг комерційного обліку електричної енергії), з якими вона уклала договір, та/або представникам інших заінтересованих сторін до власних електроустановок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, проведення технічної перевірки обладнання ВОЕ, контрольного огляду та/або заміни ВОЕ цими представниками має бути оформлений відповідний акт про недопуск.

Однак такі дії є крайнім заходом, застосуванню якого передуює встановлена законом процедура з наданням можливості споживачу (користувачу) усунути в установлений строк порушення і завчасно (до дня відключення) підтвердити це належним чином. У такому разі припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії не здійснюється, а постачання електричної енергії споживачу не припиняється.

24 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг на рішення Вінницького окружного адміністративного суду від 09 серпня 2021 року та постанову Сьомого апеляційного адміністративного суду від 25 січня 2022 року у справі № 120/2045/21-а за позовом Акціонерного товариства «Вінницяобленерго» до Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг про визнання протиправною та скасування постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Контролюючим органом проведено перевірку позивача, за наслідками якої складено Акт від 15 грудня 2020, в якому відображено виявлені порушення АТ «Вінницяобленерго». Відповідно до Акту перевірки, комісією з перевірки 77 особових рахунків споживачів, по яких є ознаки можливого некоректного нарахування АТ «Вінницяобленерго» обсягів спожитої електричної енергії, відібрано 15 особових рахунків споживачів, по яким проведено детальний та розгорнутий аналіз коректності нарахувань обсягів споживання електричної енергії. При цьому, по особовим рахункам комісією було встановлено порушення АТ «Вінницяобленерго» підпункту 21 пункту 5.1.2 Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою НКРЕКП від 14 березня 2018 року. Перевіркою також встановлено, що по певним особовим рахункам АТ «Вінницяобленерго» не дотримувалось відповідних вимог та провело контрольний огляд електролічильника з порушенням термінів.

Під час проведення перевірки коректності нарахувань обсягів споживання електричної енергії по відібраних 15-ти особових рахунків споживачів, комісією встановлено, що позивачем не було здійснено донарахування обсягів споживання електричної енергії шляхом розрахунку середнього обсягу споживання за даними двох останніх фактичних послідовно знятих показів розрахункового лічильника по середньодобовому. За результатами розгляду Акту перевірки від 15 грудня 2020 року на засіданні НКРЕКП, яке відбулось 30 грудня 2020 року, відповідачем прийнято постанову, якою накладено на АТ «Вінницяобленерго» штраф у розмірі 170000,00 грн.

Рішенням Вінницького окружного адміністративного суду, залишеним без змін постановою Сьомого апеляційного адміністративного суду, позов задоволено.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів попередніх інстанцій-без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Проаналізувавши положення Кодексу систем розподілу, Кодексу комерційного обліку електричної енергії, Правил роздрібного ринку електричної енергії, Верховний Суд дійшов висновку, що за загальним правилом послуги з розподілу електричної енергії надаються Користувачу безперервно. На безперервній основі здійснюється й постачання електричної енергії споживачу, який не допускає порушень своїх договірних зобов'язань перед оператором системи передачі та/або оператором системи розподілу та електропостачальником.

Припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу може бути здійснено, зокрема, з ініціативи оператора системи у разі недопуску недопущення до розрахункових засобів обліку електричної енергії уповноважених посадових осіб органів виконавчої влади та/або ОСР, на яких покладено відповідні обов'язки згідно із законодавством України та/або договором, а також у випадку незабезпечення ВТКО та/або стороною, яка контролює об'єкт, на якому встановлений ВОЕ, безперешкодного регламентованого доступу уповноваженим представникам контролюючих органів, ППКО, з якими вона уклала договір, та/або представникам інших заінтересованих сторін, до власних

електроустановок для контролю за рівнем споживання електричної енергії, проведення технічної перевірки обладнання ВОЕ, контрольного огляду та/або заміни ВОЕ цими представниками має бути оформлений відповідний акт про недопук.

Однак, такі дії є крайнім заходом, застосуванню якого передуює встановлена законом процедура з наданням можливості споживачу (користувачу) усунути в установленний строк порушення і завчасно (до дня відключення) підтвердити це належним чином. У такому разі припинення надання користувачу послуги з розподілу електричної енергії не здійснюється, а постачання електричної енергії споживачу не припиняється.

У ході розгляду справи встановлено, що після отримання фактичних показів лічильників в наступних періодах протягом 2019 року по тих 15 найбільш нетипових абонентах, аналіз нарахувань обсягів споживання електричної енергії, по яких досліджувався перевіряючими, АТ «Вінницяобленерго» самостійно проведено коригування з розбивкою обсягів споживання електроенергії помісячно по середньому і їх подальшою передачею постачальнику універсальної послуги для проведення перерахунків. Фактично, жодного завищення обсягів не відбулось, а розрахунки проводились по наявним фактичним даним, тобто були застосовані положення пункту 6.8 глави 6 розділу XIII Кодексу комерційного обліку електричної енергії.

За таких обставин, колегія суддів погодилася з висновками судів попередніх інстанцій про те, що у АТ «Вінницяобленерго» не виникло передбачених законом підстав для припинення надання користувачам послуг з розподілу електричної енергії та постачання електричної енергії споживачам.

Щодо застосованих до позивача штрафних санкцій за невиконання вимог підпункту 21 пункту 5.1.2 Правил роздрібного ринку електричної енергії, згідно з якими, оператор системи зобов'язаний: проводити не рідше одного разу на 6 місяців контрольний огляд засобів комерційного обліку споживачів відповідно до затверджених графіків, Верховний Суд зауважив, що відповідних строків АТ «Вінницяобленерго» не дотримано з об'єктивних обставин (огляд не вдалося здійснити у дати фактичного виходу на об'єкти працівників АТ «Вінницяобленерго» у зв'язку з відсутністю споживачів за їх адресами і знаходженням засобів комерційного обліку електричної енергії на приватній території, доступу до якої контролери Товариства не мали), які від Товариства не залежали, що вказує на відсутність суб'єктивної сторони правопорушення, за яке на позивача накладено штраф.

Зважаючи на вищевикладене, колегія суддів вважала, що наведені у касаційній скарзі доводи, не зумовлюють скасування оскаржуваних судових рішень і не ставлять під сумнів їх законність та обґрунтованість.

Детальніше із текстом постанови Верховного Суду від 24 січня 2023 року у справі № 120/2045/21-а можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108567461>.

III. Справи, розглянуті судовою палатою з розгляду справ щодо виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян

1.1. Про визначену законом форму відмови в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України

Непідтвердження наявності фактів, з якими Закон України «Про громадянство України» пов'язує набуття особою громадянства України на підставі поданих заявником документів має наслідком прийняття рішення керівником (заступником керівника) територіального органу ДМС про відмову в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України, про що заявник повідомляється у письмовій формі із зазначенням причин відмови

30 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1, в інтересах якого діє адвокат Травянка О. І., на рішення Окружного адміністративного суду міста Києва від 18 листопада 2021 року та постанову Шостого апеляційного адміністративного суду від 12 квітня 2022 року у справі № 640/30588/20 за позовом ОСОБА_1 до Центрального міжрегіонального управління Державної міграційної служби у місті Києві та Київській області, за участю третіх осіб: ОСОБА_2, ОСОБА_3 про визнання дій неправомірними.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач звернувся до суду з позовом до Центрального міжрегіонального управління Державної міграційної служби у місті Києві та Київській області (далі - відповідач, ЦМУ ДМС), за участю третіх осіб, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача, в якому просив: визнати протиправним та скасувати рішення відповідача №Б-11252/6/8012 та №Б8272-20/8010.5.1/5395-20 від 30.09.2020 у формі листів щодо неможливості оформлення документів для набуття громадянства України за територіальним походженням неповнолітньому ОСОБА_4 та відмови в оформленні документів для видачі паспорта громадянина України для ОСОБА_2 як неповнолітнього на день звернення; зобов'язати Дарницький районний відділ ЦМУ ДМС прийняти документи про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням як неповнолітньому ОСОБА_4 та прийняти документи для оформлення видачі паспорта як неповнолітньому громадянину України - ОСОБА_4 та направити їх до ЦМУ ДМС для прийняття рішень про оформлення набуття громадянства України за територіальним походженням та видачі паспорта неповнолітньому громадянину України ОСОБА_4; зобов'язати відповідача прийняти рішення про оформлення набуття громадянства України неповнолітнім ОСОБА_4 за територіальним походженням та прийняти рішення про оформлення документів для видачі паспорта громадянина України ОСОБА_4.

Позивач в обґрунтування позовних вимог посилався на протиправність відмови відповідача в оформленні документів щодо набуття громадянства та оформлення документів для видачі паспорту ОСОБА_4, оскільки останній є особою,

яка досягла 18-річного віку, з огляду на ту обставину, що на час звернення із відповідною заявою до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС ОСОБА_4 18 років не виповнилося.

Звертав увагу на ту обставину, що подані заявником документи для оформлення набуття громадянства ОСОБА_4 відповідач, відповідно до приписів Порядку провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень, затвердженого Указом Президента України від 27.03.2001 №215 (далі - Порядок № 215), у зв'язку із тим, що вони не оформлені згідно вимог законодавства України та з метою усунення їх недоліків, ОСОБА_1 не повернув, що свідчить про відсутність правових підстав для відмови в оформленні документів для набуття громадянства України та для видачі паспорта громадянина України неповнолітньому ОСОБА_4.

Рішенням Окружного адміністративного суду міста Києва від 08.11.2021, залишеним без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 12.04.2022, у задоволенні позову в цій справі відмовлено.

Відмовляючи у задоволенні позовних вимог, суд першої інстанції, з висновком якого погодився суд апеляційної інстанції, виходив з того, що станом на час розгляду відповідачем справи про набуття громадянства України та прийняття з цього приводу рішення, ОСОБА_4 виповнилося 18 років, а тому він не вважався дитиною, у розумінні статті 1 Закону № 2235-III, та відповідно до частини третьої статті 11 цього Закону повинен звертатися до відповідного відділу міграційної служби самостійно, у зв'язку із чим, відповідно до приписів пункту 94 Порядку №215, територіальний орган Державної міграційної служби України повернув документи, подані позивачем до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС. Крім того, оскільки відповідачем справу повернуто до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС для вжиття заходів, передбачених Порядком № 215 без прийнятого рішення, а територіальний відділ своєю чергою повідомив про необхідність самостійного звернення ОСОБА_4 із відповідною заявою та надав роз'яснення стосовно переліку документів, необхідних для такого звернення, то у діях Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС щодо повернення позивачу листом від 10.07.2020 №Б-11252/6/8012-20 заяви про оформлення набуття громадянства внаслідок усиновлення для усунення її недоліків, відсутні ознаки протиправності. Поряд із цим суди зауважили, що сам по собі лист від 10.07.2020 №Б-11252/6/8012-20 не є рішенням про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів першої та апеляційної інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Процедура оформлення набуття громадянства України з підстав, визначених у пункті 92 Порядку провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень № 215, в тому числі і внаслідок усиновлення, визначена пунктами 93-96 Цього Порядку.

Відповідно до пункту 93 Порядку № 215 територіальний підрозділ Державної міграційної служби України, до якого подано документи щодо оформлення набуття

громадянства України, перевіряє відповідність оформлення поданих документів вимогам законодавства України. Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, територіальний підрозділ Державної міграційної служби України не пізніше як у двотижневий строк з дня надходження документів повертає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, керівник територіального підрозділу Державної міграційної служби України приймає рішення про припинення провадження за цією заявою. Подані заявником належно оформлені документи не пізніше як у двотижневий строк з дня їх надходження надсилаються до територіального органу Державної міграційної служби України.

Згідно із пункту 94 Порядку № 215 територіальний орган Державної міграційної служби України перевіряє відповідність оформлення документів з питань громадянства вимогам законодавства України та підтвердження ними наявності фактів, з якими Закон пов'язує набуття особою громадянства України. Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не оформлені відповідно до вимог законодавства України, зазначені документи повертаються до територіального підрозділу Державної міграційної служби України, до якого документи були подані заявником. Територіальний підрозділ Державної міграційної служби України не пізніше як у тижневий строк з дня повернення документів надсилає їх заявникові для усунення недоліків. Якщо заявник у двомісячний строк з дня повернення йому документів не усуває недоліки та не подає документи повторно, керівник територіального підрозділу Державної міграційної служби України приймає рішення про припинення провадження за цією заявою. Якщо документи оформлені належним чином і підтверджують наявність фактів, з якими Закон № 2235-III пов'язує набуття особою громадянства України, керівник територіального органу Державної міграційної служби України або його заступник приймає рішення про оформлення набуття особою громадянства України. Якщо під час перевірки буде встановлено, що подані заявником документи не підтверджують наявність фактів, з якими Закон № 2235-III пов'язує набуття особою громадянства України, керівник територіального органу Державної міграційної служби України або його заступник приймає вмотивоване рішення про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України.

Пунктом 95 Порядку № 215 визначено, що рішення про оформлення набуття особою громадянства України або про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України не пізніше як у тримісячний строк з дня надходження документів надсилається до територіального підрозділу Державної міграційної служби України, до якого документи були подані заявником. Територіальний підрозділ Державної міграційної служби України, до якого документи були подані заявником, не пізніше як у тижневий строк з дня надходження відповідного рішення повідомляє про нього заявника у письмовій формі. У разі прийняття рішення про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України заявникові у письмовій формі повідомляються причини відмови.

Верховний Суд зазначив, що Порядком № 215 встановлена чітка процедура оформлення органами ДМС набуття особами громадянства України, яка включає: приймання документів від заявника, перевірку відповідності оформлення поданих документів вимогам законодавства України та підтвердження ними наявності фактів, з якими Закон України «Про громадянство України» № 2235-III пов'язує його набуття, і прийняття відповідного рішення.

При цьому, колегія суддів Верховного Суду зауважила, що перевірка поданих особою документів щодо оформлення набуття громадянства України на відповідність їх оформлення вимогам законодавства України здійснюється як територіальним підрозділом ДМС України, до якого подано ці документи на етапі їх прийняття так і територіальним органом ДМС України, на етапі прийняття відповідного рішення за результатами розгляду цих документів.

За результатами перевірки повноти поданих заявником, законодавчо визначених документів, відповідності їх оформлення вимогам законодавства під час їх прийняття від заявника, територіальний орган ДМС/територіальний підрозділ ДМС, у разі виявлення факту подання не всіх необхідних документів або подання документів, оформлення яких не відповідає вимогам законодавства, може повернути їх заявнику для усунення недоліків, про що останній інформується у письмовому вигляді із зазначенням таких підстав. В такому випадку заявник має право усунути недоліки, які слугували підставою для повернення документів та повторно звернутися до територіального підрозділу ДМС для їх подання. Неусунення ж особою недоліків у двомісячний строк з дня повернення йому документів та неподання їх повторно має наслідком прийняття керівником територіального підрозділу ДМС рішення про припинення провадження за заявою про оформлення набуття громадянства України.

Своєю чергою, непідтвердження наявності фактів, з якими Закон № 2235-III пов'язує набуття особою громадянства України на підставі поданих заявником документів має наслідком прийняття рішення керівником (заступником керівника) територіального органу ДМС про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України про що заявник повідомляється у письмовій формі із зазначенням причин відмови.

Позивач, мотивуючи підстави звернення із позовом зазначив, що оскільки оскаржуваним листом Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС № Б-11252/6/8012-20 його повідомлено про повернення до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС справи про набуття громадянства України ОСОБА_4 через досягнення останнім повноліття до моменту прийняття відповідного рішення територіальним органом ДМС, а також необхідності самостійного звернення ОСОБА_4 до територіального відділу ДМС у порядку частини третьої статті 11 Закону № 2235-III, тому цей лист і є рішенням про відмову в задоволенні клопотання про оформлення набуття громадянства України. Водночас, такі твердження позивача колегія суддів визнала помилковими, позаяк зі змісту цього листа слідує, що рішення за результатами розгляду заяви про оформлення набуття ОСОБА_4 громадянства України в порядку пункту 95 Порядку № 215 керівником територіального підрозділу ДМС не приймалося, натомість цим листом за іншим зверненням ОСОБА_1 повідомляється про причини,

які слугували підставою для повернення документів до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС та роз'яснено порядок звернення до територіального відділу ДМС для оформлення набуття особою громадянства України.

Щодо листа ЦМУ ДМС від 30.09.2020 №Б8272-20/8010.5.1/5395-20, то судами було встановлено, що на заяву ОСОБА_1 стосовно надання допомоги у вирішенні питання щодо оформлення паспорта громадянина України на ім'я ОСОБА_4, відповідач надав відповідь вищевказаним листом, в якому фактично роз'яснив заявнику (позивачу) відповідні положення законодавства України з рекомендацією вчинити певні дії для отримання ОСОБА_4 паспорта громадянина України.

У цьому контексті необхідно враховувати також те, що досягнення ОСОБА_4 18 років є підставою для його самостійного звернення до територіального відділу ДМС.

Верховний Суд дійшов висновку, що з огляду на зміст вказаних листів відповідача, вони за своєю суттю є відповідями на його звернення, а не рішеннями про відмову в задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України та в оформленні і видачі паспорта в розумінні пункту 95 Порядку № 215 та пункту 100 Порядку № 302, з яким позивач пов'язував підстави звернення до суду із позовом, тобто не є тими розпорядчими документами, з прийняттям яких виникають певні правові наслідки.

Суди попередніх інстанцій наючи оцінку підставам позову обґрунтовано виходили з того, що оскільки станом на час розгляду справи про набуття громадянства України та прийняття з цього приводу рішення, ОСОБА_4 виповнилось 18 років, а тому він не вважався дитиною, у розумінні статті 1 Закону № 2235-III, та повинен звертатися до відповідного відділу міграційної служби самостійно. Позаяк відповідачем справу повернуто до Дарницького районного відділу ЦМУ ДМС без прийнятого рішення, то сам по собі лист №Б-11252/6/8012-20 не є рішенням про відмову у задоволенні клопотання про оформлення набуття особою громадянства України.

Аналогічного висновку дійшли суди попередніх інстанцій дійшли і щодо оскаржуваного позивачем листа ЦМУ ДМС від 30.09.2020 №Б8272-20/8010.5.1/5395-20, правильно визначивши, що у цьому випадку цей лист не є рішенням про відмову в оформленні ОСОБА_4 паспорта громадянина України.

Поряд із цим, колегія суддів Верховного Суду також зазначила, що визначений позивачем у позовній заяві спосіб захисту його порушеного права не може бути застосований судом при вирішенні спірних правовідносин, позаяк на момент розгляду територіальним органом ДМС справи про оформлення набуття ОСОБА_4 громадянства України на етапі, визначеному пунктом 94 Порядку № 215 та до моменту прийняття відповідного рішення, ОСОБА_4 виповнилось 18 років, а тому прийняття рішення на підставі документів про оформлення набуття ОСОБА_4 громадянства України як дитиною, суперечить процедурі, визначеній Порядком № 215, а ОСОБА_4 не позбавлений права самостійно звернутися до органів ДМС України із заявами про оформлення набуття громадянства України та паспорта громадянина України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 30 січня 2023 року у справі № 640/30588/20 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696363>.

1.2. Про визначення критеріїв «грубого» порушення Правил адвокатської етики

Критерії «грубого» порушення Правил адвокатської етики не визначені на нормативно-правовому рівні, а тому визначення «грубості» дисциплінарного правопорушення, а також обрання суворості дисциплінарного стягнення належить до дискреційних повноважень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури

26 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Одеського окружного адміністративного суду від 28 вересня 2021 року та постанову П'ятого апеляційного адміністративного суду від 09 грудня 2021 року у справі № 420/5597/19 за позовом ОСОБА_1 до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області, третя особа - ОСОБА_2, про визнання протиправним та скасування рішення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач звернувся до суду з позовом до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області, третя особа - ОСОБА_2, у якому просив визнати протиправним та скасувати рішення Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області від 17 вересня 2019 року №152/19 про притягнення ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю строком на десять місяців за грубе одноразове порушення Присяги адвоката України, Правил адвокатської етики невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків, порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом.

Позовні вимоги обґрунтовані тим, що спірне рішення КДКА Одеської області винесено з порушенням визначеної законодавством процедури його прийняття, а викладені у оскаржуваному рішенні висновки про допущені ним порушення вимог Правил адвокатської етики, приписів Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є безпідставними та не узгоджуються з фактичними обставинами справи. Вказував, що при прийнятті оскаржуваного акту відповідач в порушення установленого законом принципу змагальності, невмотивовано відхилив спочатку відводи, заявлені позивачем, а в подальшому і клопотання, які були подані його представником. Спірне рішення ухвалене з порушенням норм матеріального права, оскільки відповідач не здійснював будь-яких належних та достатніх заходів для кваліфікації дій позивача, які б співвідносились з накладеним на нього дисциплінарним стягненням.

Рішенням Одеського окружного адміністративного суду 28 вересня 2021 року, залишеним без змін постановою П'ятого апеляційного адміністративного суду від 09 грудня 2021 року, відмовлено в задоволенні позову з тих підстав, що оскаржуване рішення від 17.09.2019 року № 152/19 винесено відповідачем в межах повноважень та у спосіб, визначений Конституцією та законами України.

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів першої та апеляційної інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

Предметом спору у цій справі було лише рішення відповідача про притягнення до дисциплінарної відповідальності.

Суди встановили, що при прийнятті оскаржуваного рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності позивача були присутні 10 членів дисциплінарної палати, що відповідає вимогам Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». При цьому матеріали дисциплінарного провадження № 152/19 станом на 17.09.2019 року (дату прийняття оскаржуваного рішення) містили відомості про направлення скарги з додатками на адресу адвоката, супровідний лист, квитанції, резолюції Голови КДКА Одеської області, витяги з протоколів засідань дисциплінарної палати від 14.05.2019 року, 04.06.2019 року, 18.06.2019 року та 17.09.2019 року, а також рішення дисциплінарної палати КДКА Одеської області від 17.09.2019 року.

Дисциплінарною палатою КДКА Одеської області до початку розгляду скарги ОСОБА_2 стосовно поведінки адвоката ОСОБА_1 не було встановлено жодних правових підстав для відводу або самовідводу будь-якого члена дисциплінарної палати КДКА Одеської області, а обставини, на які посилається позивач в обґрунтування позову, на переконання суду першої інстанції, не могли слугувати підставою для відводу членів КДКА. На стадії перевірки поданої скарги було встановлено, що адвокат ОСОБА_1 представляє інтереси ОСОБА_3 як відповідача у цивільній справі № 522/18403/16-ц.

Рішенням Приморського районного суду міста Одеси від 15 листопада 2017 року у справі №522/18403/16-ц, яке постановою Апеляційного суду Одеської області від 22.03.2018 року залишено без змін, позовні вимоги ОСОБА_2 задоволено. Позбавлено батьківських прав ОСОБА_3 стосовно його доньки ОСОБА_6, ІНФОРМАЦІЯ_1.

Постановою Верховного суду України від 19 грудня 2018 року по справі №522/18403/16-ц скасовано рішення Приморського районного суду м. Одеси від 15 листопада 2017 року та постанову Апеляційного суду Одеської області від 22 березня 2018 року. Справу № 522/18403/16-ц повернуто до суду першої інстанції на новий розгляд. Неналежна поведінка адвоката ОСОБА_1 під час повідомлення ОСОБА_7 про те, що рішення про позбавлення батьківських прав її батька скасовано, стало предметом скарги до дисциплінарної палати кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Одеської області.

У ході перевірки адвокат ОСОБА_1 надав пояснення дисциплінарній палаті, зі змісту яких палата встановила, що впродовж кількох десятків років останній пов'язаний із ОСОБА_3 дружніми відносинами. Спілкування із сім'єю ОСОБА_2 до розірвання шлюбу носило також дружній характер. Наведені обставини дозволили адвокату ОСОБА_1 прийняти рішення про участь у розмові із ОСОБА_7 з метою повідомлення їй про рух вказаної судової справи. Зустріч із нею була погоджена із заявницею, про що свідчать надані палаті скріншоти переписки у соціальній мережі. Також, скаржницею ОСОБА_2 було подано до дисциплінарної палати разом із текстом скарги аудіо запис розмови, яка відбулась між неповнолітньою дитиною та адвокатом. Позивач отримав копію аудіо запису разом із копією скарги, про що свідчать супровідний лист та пояснення ОСОБА_1 по суті скарги. Крім того, адвокат надав дисциплінарній палаті роздруківку своїх слів з аудіо запису розмови та засвідчив її власним підписом.

Протягом всього дисциплінарного розгляду скарги адвокат не заперечував факт спілкування із дитиною. Проте згодом ОСОБА_1 почав ставити під сумнів зміст розмови зафіксований на наданому ОСОБА_2 диску з аудіо записом. На підтвердження того, що аудіо запис не змінювався та чи дійсно між ОСОБА_1 та неповнолітньою ОСОБА_7 відбулась розмова, ОСОБА_2 надала до суду першої інстанції результати проведеної за її заявою експертизи.

Після дослідження матеріалів справи та наданих пояснень, дисциплінарна палата дійшла висновку, що спілкування адвоката ОСОБА_1 із заявницею з приводу зустрічі із її донькою, в межах доручення, яке виконував адвокат, представляючи інтереси ОСОБА_3 у цивільній справі № 522/18403/16-ц, відбулося у порушення вимог ст.51 Правил адвокатської етики. Зміст пояснень ОСОБА_2, наданих дисциплінарній палаті 18.03.2019 р., свідчить, що на час спілкування адвоката ОСОБА_1 з нею та її донькою, її представництво на підставі Договору № 38 про надання правової допомоги здійснювала адвокат Шаброва О.Ю.. Саме з нею адвокат ОСОБА_1 повинен був узгоджувати зустрічі та спілкування із ОСОБА_2 та ОСОБА_6. Дослідивши доданий заявницею до скарги аудіо запис, дисциплінарна палата вказала, що він хоч і не містить підтвердження спотворення адвокатом фактичних обставин справи, як це зазначено у скарзі, однак, містить неетичні та недопустимі висловлювання адвоката на адресу опонента у справі, характер та тон розмови адвоката з малолітньою дитиною є неприйнятним.

За цих обставин відповідач дійшов до висновку, що поведінка адвоката кваліфікується відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 31 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» як грубе одноразове порушення Правил адвокатської етики та є підставою для застосування дисциплінарного стягнення у вигляді зупинення права на заняття адвокатською діяльністю.

Верховний суд вказав, що наведені у скарзі ОСОБА_2 доводи щодо порушення адвокатом ОСОБА_1 присяги адвоката України, Правил адвокатської етики, невиконання або неналежне виконання своїх професійних обов'язків, передбачених законом, частково знайшли своє підтвердження за результатами перевірки. При цьому, суди попередніх інстанцій безпосередньо в судовому засіданні дослідили і прослухали аудіо запис вказаної розмови та надали йому відповідну правову оцінку.

Колегія суддів Верховного Суду зазначила, що дисциплінарна палата КДКА Одеської області дійшла обґрунтованого висновку, що адвокат ОСОБА_1 порушив вимоги ст. 21 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», ст.45, 51 Правил адвокатської етики, що відповідно до п. 3 ч. 2 ст. 34 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» стало підставою для притягнення його до дисциплінарної відповідальності та застосування дисциплінарного стягнення. При цьому, критерії «грубого» порушення Правил адвокатської етики не визначені на нормативно-правовому рівні, а тому визначення «грубості» дисциплінарного правопорушення, а також обрання суворості дисциплінарного стягнення належить до дискреційних повноважень кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури.

Враховуючи наведене, відповідач при вирішенні питання про обрання дисциплінарного стягнення урахував усі обставини, установлені під час

дисциплінарного провадження, у тому числі і вищезначене грубе порушення позивачем правил адвокатської етики і рішення про притягнення адвоката ОСОБА_1 до дисциплінарної відповідальності містить належне обґрунтування обрання саме такого виду дисциплінарного стягнення як зупинення права на заняття адвокатської діяльності строком на 10 місяців.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 420/5597/19 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108612325>.

1.3. Про автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію

В розумінні вимог статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» автомобільний перевізник – фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами. Водночас законодавець виокремлює автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію, оскільки у статті 39 вказаного Закону міститься таке поняття, як перевезення пасажирів автобусами і легковими автомобілями для власних потреб, і в таких осіб відсутнє зобов'язання мати серед переліку документів ліцензію

25 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу Державної служби України з безпеки на транспорті на рішення Волинського окружного адміністративного суду від 26 квітня 2022 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2022 року у справі № 140/1167/22 за позовом ОСОБА_1 до Відділу державного нагляду (контролю) у Волинській області Державної служби України з безпеки на транспорті, Державної служби України з безпеки на транспорті про визнання протиправною та скасування постанови.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

ОСОБА_1 звернувся до суду з позовом до Відділу державного нагляду (контролю) у Волинській області Державної служби України з безпеки на транспорті, Державної служби України з безпеки на транспорті (далі - Укртрансбезпека) про визнання протиправною та скасування постанови від 17 січня 2022 року № 327396 про застосування адміністративно-господарського штрафу.

В обґрунтування позовних вимог зазначав, що посадовими особами Укртрансбезпеки за результатами перевірки дотримання вимог законодавства про автомобільний транспорт під час перевезень пасажирів і вантажів автомобільним транспортом на 382 км автодороги М-07 відносно позивача, який здійснював перевезення 8 пасажирів по маршруту "Київ - Камінь-Каширський" легковим автомобілем на замовлення, встановлено відсутність ліцензії та на підставі відповідного акту перевірки в.о. начальника Відділу державного нагляду (контролю) у

Волинській області Укртрансбезпеки винесено постанову від 17 січня 2022 року про застосування адміністративно-господарського штрафу № 327396.

Позивач вказував на безпідставність накладеного штрафу, оскільки порушення законодавства про автомобільний транспорт ним не здійснювалося, в акті перевірки в якості правопорушника вказано позивача, а не перевізника. Крім того, транспортний засіб, який зазначений у спірній постанові не належить позивачу.

Рішенням Волинського окружного адміністративного суду від 26 квітня 2022 року, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 25 серпня 2022 року, позовні вимоги задоволено. Визнано протиправною та скасовано постанову Відділу державного нагляду (контролю) у Волинській області Укртрансбезпеки від 17 січня 2022 року № 327396 про застосування адміністративно-господарського штрафу.

Суди першої та апеляційної інстанції виходили з відсутності належних, достатніх та беззаперечних доказів у підтвердження того, що під час проведення рейдової перевірки 23 листопада 2021 року позивач на зазначеному транспортному засобі надавав послуги з перевезення пасажирів легковим автомобілем на замовлення та що він є автомобільним перевізником у розумінні Закону України «Про автомобільний транспорт».

Верховний Суд касаційну скаргу залишив без задоволення, рішення судів першої та апеляційної інстанцій – без змін.

ОЦІНКА СУДУ

У цій справі спірним було питанням про можливість застосування адміністративно-господарського штрафу до позивача як до перевізника.

Верховний Суд вказав, що за відсутності документів, передбачених статтею 39 Закону України «Про автомобільний транспорт» зокрема, в даному випадку ліцензії, на підставі яких виконуються пасажирські перевезення транспортним засобом, що здійснюються на комерційній основі, застосовуються адміністративно-господарські штрафи. Непред'явлення, зазначених у статті 39 вказаного Закону документів під час проведення перевірки свідчить про порушення законодавства про автомобільний транспорт, що має наслідком для застосування санкцій, визначених статтею 60 цього ж Закону.

При цьому Законом України «Про автомобільний транспорт» передбачена відповідальність у вигляді адміністративно-господарського штрафу саме до автомобільних перевізників.

Колегія суддів Верховного Суду зазначила, що в розумінні вимог статті 1 Закону України «Про автомобільний транспорт» автомобільний перевізник - фізична або юридична особа, яка здійснює на комерційній основі чи за власний кошт перевезення пасажирів чи (та) вантажів транспортними засобами. Водночас законодавець розмежує автомобільних перевізників, які повинні мати серед обов'язкових документів ліцензію, оскільки у статті 39 цього Закону виокремлюється таке поняття як перевезення пасажирів автобусами і легковими автомобілями для власних потреб та у таких осіб відсутнє зобов'язання мати серед переліку документів ліцензію.

Колегія суддів зазначила, що у спірних правовідносинах, які склались у цій справі підставою для накладення на ОСОБА_1 штрафу відповідно до оскаржуваної постанови від 17 січня 2022 року № 327396 слугувало перевезення 8 пасажирів транспортним засобом марки Volkswagen LT 35, реєстраційний номер НОМЕР_1, який належить на праві власності ОСОБА_2, що підтверджується свідоцтвом про реєстрацію транспортного засобу серії НОМЕР_2, без ліцензії, відповідальність за яке передбачена абзацом 3 частини першої статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт». До такого висновку контролюючий орган дійшов з урахуванням акту рейдової перевірки від 23 листопада 2021 року № 312577.

Водночас у зазначеному акті перевірки вказано: загальні відомості про транспортний засіб (марка, номерний знак); серія і номер свідоцтва про реєстрацію; дані про водія. При цьому в акті перевірки відсутня інформація про пасажирів як замовників послуг. Також матеріали перевірки не містять пояснень пасажирів.

Верховний Суд звернув увагу, що відеозапис з нагрудної камери інспектора, який доданий суб'єктом владних повноважень як доказ до відзиву, не є інформативним, оскільки не підтверджує ані кількість пасажирів, що зазначена в акті та спірній постанові, тобто 8 осіб, ані ідентифікацію осіб пасажирів. Крім того відеозапис не містить загального виду транспортного засобу, з якого можна було б ідентифікувати маршрут, що зазначений в акті та спірній постанові, тобто маршрут "Київ - Камінь-Каширський", що в сукупності ідентифікувало б транспортний засіб, який ймовірно здійснював перевезення пасажирів на комерційній основі, що, насамперед, також інспектором не з'ясовано, оскільки відсутні пояснення пасажирів з приводу здійснення ними оплати за перевезення.

Колегія суддів Верховного Суду зауважила, що доказування не може ґрунтуватися на припущеннях. Один із принципів адміністративного судочинства, що закріплений у пункті 4 частини третьої статті 2 КАС України, є офіційне з'ясування всіх обставин справи, який полягає в тому, що суд вживає визначені законом заходи, необхідні для з'ясування всіх обставин у справі, в тому числі стосовно виявлення та витребування доказів з власної ініціативи, що передбачено частиною четвертою статті 9 КАС України. Така активна роль адміністративного суду і сприяє захисту порушених прав та свобод незахищених осіб з боку суб'єкта владних повноважень. На відміну від інших в адміністративному судочинстві тягар доказування покладається на суб'єкта владних повноважень, а не на позивача. При цьому суб'єкт владних повноважень може посилатися лише на докази, які були покладені в основу оскаржуваної постанови, за винятком випадків, коли він доведе, що вони не були отримані ним до його прийняття з незалежних від нього причин.

Верховний Суд погодився з висновками судів першої та апеляційної інстанцій, що саме по собі перевезення ОСОБА_1 пасажирів не може бути підставою для притягнення його до відповідальності, передбаченої абзацом 3 частини першої статті 60 Закону України «Про автомобільний транспорт», оскільки контролюючий орган не надав належних, достатніх та беззаперечних доказів на підтвердження того, що під час проведення рейдової перевірки 23 листопада 2021 року позивач на зазначеному транспортному засобі надавав послуги з перевезення пасажирів

на замовлення та що він є автомобільним перевізником у розумінні Закону України «Про автомобільний транспорт».

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 25 січня 2023 року у справі № 140/1167/22 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108611601>.

1.4. Про порядок затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В»

Остаточне рішення щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», приймає суб'єкт призначення, до повноважень якого належить затвердження висновку щодо оцінювання. Поруч із цим, у випадку якщо державному службовцю виставлена негативна оцінка, суб'єкт призначення вивчає матеріали оцінювання і в разі необхідності заслуховує пояснення відповідного державного службовця та/або його безпосереднього керівника і лише після цього вирішує, чи є виставлена негативна оцінка обґрунтованою. Тобто законодавець не покладає на суб'єкта призначення імперативного обов'язку щодо затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В» - суб'єкт призначення при вирішенні вказаного питання наділений певною свободою розсуду

26 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на рішення Волинського окружного адміністративного суду від 13 квітня 2021 року та постанову Восьмого апеляційного адміністративного суду від 29 липня 2021 року у справі № 140/318/21 за позовом ОСОБА_1 до Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) про визнання протиправними та скасування висновку та наказу, поновлення на посаді, стягнення середнього заробітку за час вимушеного прогулу.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Позивач звернувся до суду з позовом до Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів), в якому просив: визнати протиправним на скасувати висновок, затверджений наказом від 07 грудня 2020 року №2874/К «Про затвердження висновку щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) у 2020 році» в частині застосування до начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) негативної оцінки; визнати протиправним та скасувати наказ відповідача від 10 грудня 2020 року № 2895/К «Про звільнення ОСОБА_1»; поновити позивача на посаді начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів); стягнути з відповідача на користь ОСОБА_1 середній заробіток за час вимушеного прогулу.

На обґрунтування позову зазначав, що відповідачем не дотримано порядок проведення оцінювання, зокрема, щодо проведення оціночної співбесіди та ознайомлення результатами оцінювання, а висновок, затверджений наказом Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) від 07 грудня 2020 року № 2874/К «Про затвердження висновку щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) у 2020 році», в частині застосування до ОСОБА_1 негативної оцінки, не може вважатися безсумнівним, об'єктивним, обґрунтованим і правомірним.

Рішенням Волинського окружного адміністративного суду від 13 квітня 2021 року, залишеним без змін постановою Восьмого апеляційного адміністративного суду від 29 липня 2021 року, в задоволенні позову відмовлено. Суди виходили з того, що оцінювання службової діяльності начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) ОСОБА_1 відбулося відповідно до вимог Закону України «Про державну службу», з дотриманням процедури, визначеної Типовим порядком проведення оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2017 року № 640. Відтак, висновок за результатами оцінювання службової діяльності державного службовця ОСОБА_1 є правомірним, з огляду на що правові підстави для його скасування відсутні.

Верховний Суд касаційну скаргу задовольнив частково, скасував рішення судів першої та апеляційної інстанцій, ухвалив у справі нове рішення, яким позов задовольнив частково. Визнав протиправним та скасував висновок, затверджений наказом Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) від 07 грудня 2020 року № 2874/К «Про затвердження висновку щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) у 2020 році» у частині застосування до начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) негативної оцінки. Визнав протиправним та скасував наказ відповідача від 10 грудня 2020 року № 2895/К «Про звільнення ОСОБА_1». Поновив ОСОБА_1 на посаді начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів).

Справу № 140/318/21 у частині позовних вимог про стягнення із Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) на користь ОСОБА_1 середнього заробітку за час вимушеного прогулу направлено на новий судовий розгляд до суду першої інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

Положення частини другої статті 63 Закону України «Про державну службу», якою закріплено, що з метою забезпечення належного рівня службової дисципліни керівник державної служби зобов'язаний, серед іншого, забезпечувати прозорість та об'єктивність під час оцінювання результатів службової діяльності державних службовців.

За змістом пунктів 40-1, 41 Порядку № 640, якщо за підсумками визначення результатів виконання завдань державному службовцю виставлена негативна оцінка, служба управління персоналом інформує про це суб'єкта призначення та передає йому матеріали оцінювання такого державного службовця (завдання і ключові показники, звіт щодо виконання поставлених завдань і ключових показників (у разі подання), заповнену форму щодо результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В», за відповідний рік згідно з додатком 8, зауваження державного службовця щодо оцінювання результатів його службової діяльності (у разі подання).

Для встановлення обґрунтованості виставлення державному службовцю негативної оцінки суб'єкт призначення вивчає матеріали оцінювання і в разі необхідності заслуховує пояснення відповідного державного службовця та/або його безпосереднього керівника. У разі необґрунтованості негативної оцінки, виставленої державному службовцю, суб'єкт призначення зазначає своє обґрунтування у формі згідно з додатком 8 та не затверджує висновок з такою оцінкою. У такому разі процедура оцінювання результатів службової діяльності відповідного державного службовця припиняється.

Висновок щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В», в якому виставляється негативна, позитивна або відмінна оцінка, за формою згідно з додатком 5 затверджується наказом (розпорядженням) суб'єкта призначення (пункт 41 Порядку № 640).

З аналізу наведених нормативних положень Верховний Суд дійшов висновку про те, що остаточне рішення щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців, які займають посади державної служби категорій «Б» і «В» приймає суб'єкт призначення, до повноважень якого належить затвердження висновку щодо оцінювання. Поруч із цим, у випадку якщо державному службовцю виставлена негативна оцінка суб'єкт призначення вивчає матеріали оцінювання і в разі необхідності заслуховує пояснення відповідного державного службовця та/або його безпосереднього керівника, і лише після цього вирішує чи є виставлена негативна оцінка обґрунтованою. Тобто, законодавець не покладає на суб'єкта призначення імперативного обов'язку щодо затвердження результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В», суб'єкт призначення наділений певною свободою розсуду при вирішенні вказаного питання.

У вимірі обставин цієї справи колегія суддів відзначила той факт, що після виходу з відпустки ОСОБА_1 19 листопада 2020 року засобами електронної пошти направив відповідачу Звіт щодо виконання завдань і ключових показників у 2020 році. З результатами оцінювання позивача було ознайомлено 25 листопада 2020 року, а оскаржуваний висновок затверджений наказом від 07 грудня 2020 року № 2874/К «Про затвердження висновку щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) у 2020 році». Тобто, на момент виходу позивача з відпустки та направлення ним Звіту (19 листопада 2020 року) висновок щодо

затвердження результатів оцінювання його службової діяльності у 2020 році ще затверджений не був, що вказує на наявність достатнього проміжку часу в суб'єкта призначення для встановлення обґрунтованості/необґрунтованості виставленої позивачу оцінки на підставі матеріалів, переданих службою управління персоналом.

Верховний Суд дійшов висновку, що в ситуації, коли з державним службовцем не проводилася оціночна співбесіда, під час якої він міг скористатися можливістю спростувати чи підтвердити виставлені йому бали шляхом надання пояснень та підтверджуючих документів, а також за відсутності наведених у заповненій формі щодо результатів виконання завдань державним службовцем, який займає посаду державної служби категорії «Б» або «В», за відповідний рік згідно з додатком 8, будь-яких обґрунтувань виставлених балів, суб'єкт призначення задля прийняття правомірного рішення стосовно такого державного службовця повинен був скористався усіма передбаченими законом механізмами та інструментами, як наприклад, заслуховування пояснень відповідного державного службовця. Однак, у ситуації з позивачем суб'єкт призначення фактично мав у розпорядженні лише матеріали, надані службою управління персоналом, а отже, думка та пояснення державного службовця не були вислухані та взяті до уваги.

В такому аспекті колегія суддів Верховного Суду зазначила про те, що однією із фундаментальних складових принципу верховенства права є право особи брати участь у процесі прийняття рішення щодо неї. Усвідомлюючи важливість такої складової принципу верховенства права, законодавець імплементував її у пункт 9 частини другої статті 2 КАС України в якості критерію перевірки правомірності рішень, дій чи бездіяльності суб'єкта владних повноважень. Право бути вислуханим є одним із фундаментальних принципів справедливої процедури й означає забезпечення особі можливості надавати адміністративному органу факти й аргументи у справі. Право бути вислуханим має бути забезпечене насамперед у справах, де передбачається прийняття «несприятливих» адміністративних актів, тобто таких, які негативно впливають на права, свободи та законні інтереси відповідної особи. В описаній ситуації суб'єкт призначення не врахував те, що позивач не брав участь в оціночній співбесіді та не надав можливості останньому висловитися під час вивчення та розгляду матеріалів оцінювання. Жодні пояснення у ОСОБА_1 не відбиралися, йому не було запропоновано підтвердити або спростувати виставлені бали.

Верховний Суд зазначив, що невчинення означених дає підстави вважати, що висновок про результати оцінювання службової діяльності ОСОБА_1 затверджений в умовах формального підходу, без урахування усіх обставин та права особи на участь у процесі прийняття рішення, що є одним із критеріїв правомірності рішення суб'єкта владних повноважень та невід'ємною складовою принципу верховенства права. Суди першої та апеляційної інстанцій вищенаведеного не врахували, неправильно застосували норми матеріального права, що регулюють спірні правовідносини, у зв'язку із чим дійшли помилкового висновку про правомірність оскаржуваних висновку та наказу та, відповідно, безпідставність позовних вимог ОСОБА_1.

У світлі наведених обставин та правового регулювання Верховний Суд прийшов до висновку про те, що висновок, затверджений наказом від 07 грудня 2020 року №2874/К «Про затвердження висновку щодо оцінювання результатів службової діяльності державних службовців Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) у 2020 році» в частині застосування до начальника Любомльського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Львів) ОСОБА_1 негативної оцінки, є протиправним і підлягає скасуванню, оскільки прийнятий з порушенням статей 44, 63 Закону України «Про державну службу» та пунктів 39, 40-1, 41 Порядку № 640 і не відповідає критеріям, визначеним статтею 2 КАС України, а саме, обґрунтованості, об'єктивності та прозорості процедури, урахування усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії) та права особи на участь у процесі прийняття рішення.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 26 січня 2023 року у справі № 140/318/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108696620>.

IV. Процесуальні питання

1.1. Про відсутність обов'язку сплати судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення

Приписами статті 4 Закону України «Про судовий збір» не передбачено ставки судового збору за звернення до адміністративного суду із заявою про роз'яснення судового рішення

19 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Сьомого окружного адміністративного суду від 01 червня 2022 року у справі № 240/17372/21 за позовом ОСОБА_1 до Головного управління Пенсійного фонду України в Житомирській області про визнання протиправними дій щодо зменшення основного розміру пенсії, відмови перерахувати пенсію позивачу та зобов'язання здійснити перерахунок та виплату пенсії в розмірі 90% грошового забезпечення.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Житомирського окружного адміністративного суду від 15 листопада 2021 року адміністративний позов у справі № 240/17372/21 задоволено частково.

Ухвалою Житомирського окружного адміністративного суду від 18 квітня 2022 року відмовлено представнику позивача у задоволенні заяви про роз'яснення зазначеного вище рішення суду.

Ухвалою Сьомого апеляційного адміністративного суду від 26 травня 2022 року апеляційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Житомирського окружного адміністративного суду від 18 квітня 2022 року залишено без руху з підстав несплати судового збору.

Ухвалою Сьомого апеляційного адміністративного суду від 01 червня 2022 року апеляційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Житомирського окружного адміністративного суду від 18 квітня 2022 року повернуто скаргнику з підстав неусунення недоліків апеляційної скарги.

Мотивуючи своє рішення про повернення апеляційної скарги, суд апеляційної інстанції зазначив, що ухвала окружного адміністративного суду від 18 квітня 2022 року є об'єктом справляння судового збору згідно зі статтею 3 Закону України від 08.07.2011 № 3674-VI «Про судовий збір» (далі – Закон № 3674-VI), а тому позивач повинен сплатити судовий збір за оскарження ухвали про відмову у роз'ясненні судового рішення.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував ухвалу апеляційного адміністративного суду, а справу направив для продовження розгляду до суду апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

Об'єктами справляння судового збору є процесуальні дії, за які справляється судовий збір, встановлені у статті 3 Закону № 3674-VI. Так само ця норма визначає процесуальні документи, за подання яких судовий збір не справляється (частина друга статті 3 цього Закону).

Стаття 4 Закону № 3674-VI установлює розміри ставок судового збору стосовно документів, за подання яких справляється судовий збір. При цьому розміри ставок судового збору залежать від характеристики об'єкта справляння - позовна заява, скарга чи інша заява (у деяких випадках - у поєднанні з характеристикою суб'єкта, який звертається до суду).

Верховний Суд зауважив, що приписами статті 4 Закону № 3674-VI не передбачено ставки судового збору за звернення до адміністративного суду із заявою про роз'яснення судового рішення. Відтак за відсутності законодавчо встановлених ставок судового збору за звернення до суду із заявою про роз'яснення судового рішення, колегія суддів Верховного Суду прийшла до висновку, що на позивача не поширюється обов'язок сплати судового збору за звернення до суду з такою заявою, а тому, відповідно, і з апеляційною скаргою на ухвалу суду першої інстанції, прийнятої за результатами її розгляду.

Верховний Суд зазначив, що зазначені висновки узгоджуються із позицією щодо застосування статті 132 Кодексу адміністративного судочинства України та статті 4 Закону № 3674-VI, висловлену у постановках Верховного Суду від 14 лютого 2018 року у справі № 2а/0470/2563/12, від 22 січня 2020 року та від 11 серпня 2021 року у справі №560/4364/19, від 05 травня 2022 року у справі №520/9769/19.

Верховний Суд визнав доцільним застосувати вказані висновки до справи, яка розглядається, хоч і в зазначених справах предметом розгляду було питання щодо сплати судового збору за звернення до суду із заявою про встановлення контролю за виконанням судового рішення та оскарження ухвали апеляційного суду, прийнятої за результатами її розгляду.

З огляду на викладене, неправильне застосування судом апеляційної інстанції статті 132 Кодексу адміністративного судочинства України, статті 4 Закону № 3674-VI та неврахування висновків щодо застосування норм права, викладених у постановках

Верховного Суду, призвело до безпідставного повернення апеляційної скарги представника позивача на ухвалу суду першої інстанції у цій справі.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 19 січня 2023 року у справі № 240/17372/21 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108515763>.

1.2. Про можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу

Ухвала суду про відмову в задоволенні заяви про накладення штрафу може бути оскаржена в апеляційному порядку, оскільки вона прийнята з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 Кодексу адміністративного судочинства України

10 січня 2023 року Верховний Суд у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду розглянув касаційну скаргу ОСОБА_1 на ухвалу Шостого апеляційного адміністративного суду від 30 травня 2022 року у справі № 760/9306/17 за позовом ОСОБА_1 до Міністерства оборони України, Центральної військово-лікарської комісії Міністерства оборони України, третя особа Адміністрація Державної прикордонної служби України про визнання дій протиправними та зобов'язання вчинити дії щодо виплати одноразової грошової допомоги.

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

Рішенням Солом'янського районного суду міста Києва від 08.08.2018, яке залишене без змін постановою Шостого апеляційного адміністративного суду від 13.12.2018, позовні вимоги задоволено частково.

Позивач 07.07.2020 в порядку спеціальної процедури, що встановлена статтею 383 Кодексу адміністративного судочинства України (далі - КАС України), вперше звернувся із відповідною заявою про постановлення окремої ухвали, якою просив: визнати протиправним рішення про відмову у призначенні позивачу одноразової грошової допомоги, що оформлене протоколом Комісії Міністерства оборони України з розгляду питань, пов'язаних із призначенням і виплатою одноразової грошової допомоги та компенсаційних сум від 14.06.2019.

Окремою ухвалою Солом'янського районного суду м. Києва від 26.10.2020, яка була залишена в силі судом апеляційної інстанції, зазначена заява була задоволена. В подальшому за заявою позивача Солом'янським районним судом м. Києва була постановлена ухвала від 03.12.2020, якою зобов'язано Міністерство оборони України подати до Солом'янського районного суду м. Києва у місячний строк з дня отримання копії даної ухвали звіт про виконання рішення суду від 08.08.2018 в справі № 760/9306/17, окремої ухвали від 26.10.2020 (з урахуванням додаткової ухвали від 23.11.2020).

18.05.2021 позивач звернувся до Солом'янського районного суду м. Києва із заявою про накладення штрафу на керівника Міністерства оборони України за неподання звіту та невиконання ухвали від 03.12.2020.

Ухвалою Солом'янського районного суду м. Києва від 13.12.2021 з посилання на статтю 382 КАС України у задоволенні заяви ОСОБА_1 про накладення штрафу на керівника Міністерства оборони України відмовлено.

Не погодившись із зазначеним рішенням суду, подано апеляційну скаргу, в якій апелянт просив скасувати ухвалу Солом'янського районного суду м. Києва від 13.12.2021 та задовольнити заяву.

Ухвалою Шостого апеляційного адміністративного суду від 30.05.2022 відмовлено у відкритті апеляційного провадження за апеляційною скаргою ОСОБА_1 на ухвалу Солом'янського районного суду м. Києва від 13.12.2021.

Відмовляючи у відкритті апеляційного провадження, апеляційний суд виходив з того, що оскільки накладення штрафу на керівника Міністерства оборони України не відбулося, то ухвала суду першої інстанції від 13.12.2021 не підлягає окремому оскарженню в апеляційному провадженні.

Верховний Суд задовольнив касаційну скаргу, скасував ухвалу апеляційного адміністративного суду, а справу направив для продовження розгляду до суду апеляційної інстанції.

ОЦІНКА СУДУ

Статтею 294 КАС України визначено перелік ухвал суду першої інстанції, на які можуть бути подані апеляційні скарги окремо від рішення суду.

Згідно з пунктом 25 частини першої означеної статті окремо від рішення суду можуть бути оскаржені в апеляційному порядку ухвали суду першої інстанції щодо накладення штрафу та інших питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 цього Кодексу. Як слідує із вказаної норми, в ній не конкретизовано вид (найменування) ухвал, які можуть бути оскаржені в апеляційному порядку. Проте, у цій нормі зазначено, що в такому порядку можуть оскаржуватись ухвали з інших питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 цього Кодексу.

Своєю чергою, зі змісту статті 382 КАС України вбачається, що вона стосується судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, і цій нормі зазначено, що: «суд, який ухвалив судові рішення в адміністративній справі, може зобов'язати суб'єкта владних повноважень, не на користь якого ухвалене судові рішення, подати у встановлений судом строк звіт про виконання судового рішення (частина перша). За наслідками розгляду звіту суб'єкта владних повноважень про виконання рішення суду або в разі неподання такого звіту суддя своєю ухвалою може встановити новий строк подання звіту, накласти на керівника суб'єкта владних повноважень, відповідального за виконання рішення, штраф у сумі від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб». Тобто, системний аналіз положень статей 294, 382 КАС України свідчить про те, що ухвала про накладення штрафу за неподання звіту суб'єкта владних повноважень про виконання рішення суду є процесуальним рішенням з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 цього Кодексу.

Колегія суддів Верховного Суду зробила висновок, що ухвала суду про відмову у задоволенні заяви про накладення штрафу також відноситься до ухвал

з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 цього Кодексу.

Таким чином, колегія суддів Верховного Суду визнала, що ухвала Солом'янського районного суду м. Києва від 13.12.2021, якою у задоволенні заяви ОСОБА_1 про накладення штрафу на керівника Міністерства оборони України відмовлено, може бути оскаржена в апеляційному порядку, оскільки така прийнята з питань судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах, постановлених судом відповідно до статті 382 КАС України.

Детальніше з текстом постанови Верховного Суду від 10 січня 2023 року у справі № 760/9306/17 можна ознайомитися за посиланням – <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108321743>.

Огляд судової практики Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР, за січень 2023 року / Упоряд.: відділ забезпечення роботи судової палати з розгляду справ щодо податків, зборів та інших обов'язкових платежів секретаріату Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду; відділ аналітичної та правової роботи Касаційного адміністративного суду управління аналітичної допомоги касаційним судам та Великій Палаті Верховного Суду департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2023. – 55 с.

Застереження: видання містить короткий огляд деяких судових рішень. У кожному з них викладено лише основний висновок щодо правового питання, яке виникло у справі. Для правильного розуміння висловленої в судовому рішенні правової позиції необхідно ознайомитися з його повним текстом, розміщеним у Єдиному державному реєстрі судових рішень.

Стежте за нами онлайн

 fb.com/supremecourt.ua

 t.me/supremecourtua

 @supremecourt_ua